

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Іронія як маніпулятивний засіб політичного дискурсу:
перекладозвчий аспект (на матеріалі українськомовних перекладів промов
Д.Трампа і Х.Клінтон)»

Студентки групи МПа 57-19
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Зайкіної Дар'ї Володимирівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2020 року

Науковий керівник:
Кандидат філологічних наук, доцент
Мелешкевич Л. М

Завідувач кафедри англійської і німецької
філології та перекладу імені професора
І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка:ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Irony as the means of manipulation in political discourse (case study of D. Trump’s and H. Clinton’s speeches and their Ukrainian translations)”

Group MIIa 57-19
School of translation studies
Educational Program Translation Studies:
Specialized Translation (English and
Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Daria.V. Zaykina

Research supervisor:
L.M. Meleshkevych
Associate professor,
Candidate of Philology

Kyiv – 2020

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студентки II курсу (другого) магістерського рівня групи МПа 57-19 факультету перекладознавства КНЛУ

Зайкіної Дар’ї Володимирівни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи “Іронія як маніпулятивний засіб політичного дискурсу: перекладознавчий аспект (на матеріалі українськомовних перекладів промов Д. Трампа і Х. Клінтон)”

Науковий керівник, к.н.ф., Мелешкевич Л.М.

Дата видачі завдання _____ “10” вересня 2019 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2019 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2019 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2019 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2020 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2020 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2020 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2020 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2020 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2020 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)
Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студентки II курсу (другого) магістерського рівня групи МПа 57-19 факультету перекладознавства

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), , перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Зайкіної Дар'ї Володимирівни

(ПІБ студента)

за темою “Іронія як маніпулятивний засіб політичного дискурсу: перекладознавчий аспект (на матеріалі українськомовних перекладів промов Д. Трампа і Х. Клінтон)”

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	☐ усі компоненти присутні , ☐ один компонент відсутній ☐ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ незначні помилки в оформленні ☐ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	☐ повна відповідність ☐ відповідність неповна ☐ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(ПІБ керівника)

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студентки II курсу (другого) магістерського рівня групи МПа 57-19 факультету перекладознавства

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова) Зайкіної Дар’ї Володимирівни

(ПІБ студента)

за темою “Іронія як маніпулятивний засіб політичного дискурсу: перекладознавчий аспект (на матеріалі українськомовних перекладів промов Д. Трампа і Х. Клінтон)”

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10, один компонент відсутній – 5, декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи у форматуванні – 8, незначні помилки в оформленні – 6, значні помилки в оформленні – 4, оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки у формулюваннях – 6, суттєві помилки у формулюваннях – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві помилки у формулюваннях – 8, недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6, відсутній критичний аналіз наукових праць – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, неповне висвітлення результатів дослідження – 6, часткове висвітлення результатів дослідження – 4, не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ____ ” _____ 2020 р

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОВОЗНАВЧИХ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІРОНІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	
1.1. Іронія як феномен культури: визначення та різновиди.....	5
1.2. Гендерні мовні маркери у політичному дискурсі: перекладознавчий підхід.....	13
1.3. Викристання ораторського стилю у політичному дискурсі.....	24
Висновки до першого розділу.....	29
РОЗДІЛ 2	
ІРОНІЯ ЯК МАНІПУЛЯТИВНИЙ ЗАСІБ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Д.ТРАМПА ТА Х. КЛІНТОН	
2.1. Іронія як одна з складових у промовах нового президента США Д.Трампа	33
2.2. Застосування іронії у політичному дискурсі Х. Клінтон.....	44
Висновки до другого розділу.....	51
РОЗДІЛ 3.	
ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ІРОНІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Д.ТРАМПА ТА Х.КЛІНТОН	
3.1. Способи перекладу іронії.....	54
3.1.1 Дослівний переклад.....	62
3.1.2 Контекстуальна заміна.....	63
3.2. Застосування переладацьких трансформацій при відтворенні іронії у промовах Д.Трампа та Х.Клінтон	
3.2.1 Лексичні трансформації.....	67
3.2.2 Лексико-семантичні трансформації.....	69
3.2.3 Граматичні трансформації.....	72
3.2.4 Лексико-граматичні трансформації.....	75

Висновки до третього розділу.....	78
ВИСНОВКИ.....	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	81
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	89
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	89
ДОДАТОК.....	90
SUMMARY.....	98

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Підготовка до виборчого процесу майже у кожній країні без винятку потребує значних затрат, котрі в результаті і сформують відповідний імідж кандидата на пост президента. Саме тому, передвиборні виступи грають важливу роль в політичному житті країни, так як більшість людей усвідомлює той факт, що від вибору президента буде залежати успіх і процвітання їх країни в її різних сферах.

За допомогою виступів наживо або з телеекрану політик привертає увагу публіки, утримує контакт з народом, домагається симпатії аудиторії і заручається підтримкою своїх громадян. Отже, в такому випадку, політик повинен продумати кожне своє слово, що буде сказано, кожен ідею і план її реалізації.

Слід відзначити той факт, що у кожного політичного діяча, який балотується на пост президента, є своя передвиборча кампанія. Передвиборна кампанія – це непростий етап для будь-якого кандидата, так як, вступаючи в передвиборну гонку, кандидат не тільки звертається до громадян своєї країни, а й до світової спільноти в цілому.

Досить часто на створення позитивного і успішного іміджу політика часом йдуть довгі роки праці не однієї людини, а всієї команди його однодумців. Вона допомагає підібрати виграшну лінію мовної поведінки політика, привертає увагу до таких особистісних якостей кандидата, які відповідають очікуванням електорату, і радить йому приховати ті недоліки, які можуть бути сприйняті аудиторією негативно.

Проте, досить часто, у виступах політиків можна почути використання емоційно-експресивної лексики, оціночних виразів, метафор, епітетів, антитези, а також паралельних конструкцій, які виконують основну функцію політичного дискурсу – вплив на аудиторію слухачів.

Так, подібним впливом своїх промов користуються такі американські політики як Дональд Трамп та Хіларі Клінтон, а їх вирази неодноразово стають «крилатими виразами» мас медіа. А використання іронії в їхньому політичному дискурсі є стійкою характерною особливістю.

Саме тому, перекладацький аспект застосування іронії у промовах американських політиків Д. Трампа Х. Клінтон є цікавою та актуальною темою для даного дослідження.

Мета дипломної роботи полягає у дослідженні застосування іронії як маніпулятивного засобу політичного дискурсу у політичних промовах Д.Трампа та Х. Клінтон на матеріалах українськомовних перекладів.

Реалізація даної мети передбачає вирішення наступних завдань:

- розглянути іронію як феномен культури: визначення та різновиди;
- здійснити огляд використання ораторського стилю у політичному дискурсі;
- визначити гендерні мовні маркери у лінгвістиці політичного дискурсу;
- проаналізувати публічні промов Д. Трампа та специфіку їхнього перекладу;
- дослідити іронію як одну із складових у промовах нового президента США;
- розглянути особливості передвиборчих промов Х. Клінтон;
- визначити застосування іронії у політичному дискурсі Х.Клінтон.

Об'єктом дослідження є іронія у політичному дискурсі

Предметом дослідження є особливості використання іронії як маніпулятивного засобу в політичному дискурсі.

Методологія дослідження базується на сукупності загальнонаукових та історичних підходів і методів наукового пізнання в їх взаємозв'язку. Предмет і

завдання кваліфікаційної роботи визначили вибір проблемно-тематичного методу вивчення обраної теми.

Базовими методами досліджуваної проблеми стали такі загальнонаукові методи, як описовий і метод спостереження, за допомогою яких виявлено специфіку та особливості політичних текстів, методи теоретичного аналізу і синтезу уможливили систематизацію й узагальнення зібраного матеріалу.

Серед спеціальних лінгвістичних методів залучено метод контекстуально-інтерпертаційного аналізу для визначення функційного навантаження засобів реалізації іронії в україномовних перекладах політичних промов Д. Трампа та Х. Клінтон.

Зазначені підходи, принципи і методи наукового пізнання дозволяють ґрунтовно проаналізувати статті з цієї теми, систематизувати та узагальнити дані для відображення об'єктивного, неупередженого погляду на проблему використання іронії в політичних промовах американських лідерів Д. Трампа та Х. Клінтон.

Наукова новизна дослідження полягає у висвітленні спільних та відмінних рис у промовах Д. Трампа та Х. Клінтон, здійснення аналізу мовних особливостей промов американських політиків.

Практичне значення одержаних результатів зумовлюється можливістю використання його результатів у викладанні типологічного мовознавства, у курсах лексикології і стилістики англійської мови. Крім того, дані матеріали можна використовувати при написанні праць з теорії перекладу та лінгвістики, науково-популярних і навчальних посібників, в практичній викладацькій роботі, а також при розробці широкого кола загальних проблем з дослідження політичних промов у мовному дискурсі.

Теоретична база дослідження Вітчизняне та російське мовознавство репрезентоване культурологічними розвідками гендерного концептуального змісту на матеріалі лексики (О.Л. Бессонова, О.С. Бондаренко, О.В. Дудолодова, М.С. Колеснікова, О.С. Волинчик), фразеології (І.В. Зикова, Д.Ч. Малішевська), паремій (Ю.В. Абрамова, А.В.Кириліна), соціолінгвістичними

дослідженнями (Є.М. Бакушева, Н.Ф. Верхованцева, О.Д.Петренко),розвідками мовленнєвої поведінки статей (Н.Д. Борисенко, О.Л.Козачишина), психолінгвістичними роботами (О.І. Горошко, С.К.Табурова, А.М. Холод).

Структура роботи відповідає поставленій меті та завданням дослідження. Вона складається зі вступу, 3 розділів, що поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних джерел та літератури (63 найменування), списку двідкової літератури, списку джерел ілюстративного матеріалу, додатка та summary. Загальний обсяг дипломної роботи становить 100 сторінок, з них основного тексту – 80 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МОВОЗНАВЧИХ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІРОНІЇ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

1.1. Іронія як феномен мови і культури: дефініція і класифікація.

Іронія належить до числа таких феноменів культури, інтерес до яких не слабшає протягом багатьох століть історії людства. У свідомості більшості людей європейської культури дане поняття пов'язується із глузуванням, скепсисом, запереченням, критикою [1: 23].

Відповідно до енциклопедії з української мови «іронія» з грецької мови перекладається як насмішка, приховане глузування, це вид риторичних фігур, троп, в якому з метою приховати глузування або доброзичливий жарт мовна одиниця з позитивною конотацією трактується як мовна одиниця з протилежним значенням [6: 214].

З грецької мови термін «іронія» перекладається як удавання і може визначатися по-різному відповідно до області знань де її застосовують. У художній сфері знань іронія – це різновид комічного, ідейно-емоційне розуміння, прототипом якого є структурно експресивний канон стилістичної іронії [2: 28].

У галузі стилістики під поняттям іронії розуміється насмішка, тобто мовний прийом, коли слово, словосполучення або речення знаходяться в контексті значення мови, що є не відповідає буквальному сенсу, суперечить йому або ставить під питання [5].

Більшістю випадків іронія визначається як троп, рідше – стилістичною фігурою. Ключем до розуміння іронії є не саме значення слова чи виразу, а контекст або інтонація. Іронія є одним із найважливіших засобів вираження гумору, поряд з якою стоять сатира, гротеск та сарказм [2: 54].

Завдяки своїй інтелектуальності та критичній спрямованості іронія наближається до сатири, або науковці розмежовують ці поняття. Іронія розглядається більше як перехідна ланка між сатирою і гумором. Сатира

виражає більш гостре висміювання, критику, засуджує вади, натомість іронія – прийом спокійної, байдужої критики [7: 47].

Крім того, іронія виражає більш поблажливе відношення або насмішку, часто приховані, але визначають собою стиль художніх або публіцистичних творів. Невидимий жарт відрізняє іронію від доброзичливого гумору [43: URL].

Перша згадка про іронію в контексті філософського знання належить Платону, що дав характеристику іронії як способу ведення діалогу Сократом («Бенкет»). Платон позитивно оцінює іронію, пов'язуючи її з пошуком щирого знання, на противагу повсякденним поданням про неї як про навмисну неправду.

Надалі у розвитку грецької філософії поняття іронії втрачає провідну роль в процесі пізнання. Так, в Аристотеля іронія розглядається як фігура риторики [1; 2]. Негативне ставлення до іронії християнських теологів було пов'язане з тим, що іронія, на їхню думку, звеличує людину, що неприпустимо в теоцентричній картині світу.

Однак іронічне звучання іноді пробивається у фундаментальному для середньовіччя контексті міркувань про онтологічне подвійне положення людини у світі [1; 2]. Посилення інтересу до іронії спостерігається в епоху Ренесансу – на порозі Нового часу, коли породжена катастрофою відродження «готичної вертикалі» свобода особи виявляє свої трагічні сторони (М. Перегріна, Б.Грасіан, Д.Віко, Ф. де Ларошфуко).

Додання іронії сугубо антропологічного характеру Грасіаном, на противагу онтогносеологічному характеру попередньої іронії, робить цього мислителя предтечею модернізму з його антропоцентричною спрямованістю.

У свою чергу, філософи французької Освіти (Ш. Монтеск'є, Ф. Вольтер, Ж. Ж. Руссо) використали іронію як інструмент раціоналістичного аналізу та критики людини й суспільства [5]. Пильна увага до іронії є характерною для початку ХІХ ст. й пов'язано насамперед із діяльністю романтичної школи. Ф.Шлегель робить іронію не тільки універсальним принципом мистецтва

(попередником романтизму в цьому плані був К. Зольгер), але й способом життя романтичної індивідуальності[5].

Романтичну концепцію іронії критикували (з різних позицій) С.К'єркегора В.Гегель. Загальним для обох мислителів було неприйняття повної відсутності субстанціальності іронії в Ф. Шлегеля. Г. Гегель визнає іронію як момент діалектичного життя Духа, що пов'язаний із запереченням, але відкидає абсолютизацію іронії.

Для С.К'єркегора іронія виправдана як абсолютний початок приватного життя і є необхідним, але минушим щаблем на шляху до справжнього етичного вибору [11]. Традицію Б. Грасіана щодо розуміння іронії як екзистенціальної стратегії особистості продовжив Ф. Ніцше, який різко поривав з раціоналізмом і поклав в основу своєї філософії волю до влади, а не розумове мислення.

Особливу роль іронія відіграє в модерністській культурі ХХ ст., що здійснила «переоцінку всіх цінностей». Іронія є не центральною темою філософських побудов, але важливою детермінантою самого людського буття, що є, за визначенням В. Біблера, «буттям на межі»[19: 78].

Найчастіше іронія стає предметом естетичної рефлексії та характеристикою художнього методу. Можна назвати імена мислителів і письменників, чия творчість значною мірою торкається іронії: Т.Манн, Х.Ортега-й-Гассет, С.Малларме, Д. Джойс, Р. Музиль [4].

У постмодернізмі тональність міркувань про іронію багато в чому обумовлена ситуацією «лінгвістичного повороту» у філософії. Р. Рорти називає іронію важливою методологічною характеристикою пост метафізичного філософствування, що акцентує неможливість існування «метасловника», а отже, випадковість мов.

У соціальному аспекті іронія, на думку Р. Рорти, є перманентним запереченням якогось позачасового «порядку», що встановлює в суспільстві «ієрархію повинності». Ж. Делез розглядає іронію як фігуру дискурсу, інтенціонального змісту, на відміну від гумору як домірності змісту й нонсенсу. Ж. Батай, М. Фуко, Ж. Дерріда не говорять про іронію прямо, але розкривають

парадоксальність культурного існування людини, що з повною підставою може бути охарактеризованим як іронічне [13].

Як риса сучасної культурної й естетичної свідомості розглядає іронію в концепції культури як семіотичного простору У.Еко. Іронії присвячене дослідження В.Янкелевича, що виявляє її якісні особливості та механізм функціонування з позицій, близьких до позицій Р. Рорти.

У контексті філософії культури іронія досліджена В. Півоевим, який продовжує традицію ціннісного підходу у вітчизняній філософії, що розвивається в 60-ті роки ХХ ст. В. Тугариновим, А.Івіним, В.Василенко, Б.Кісловим тощо, у концепції філософії культури М. Кагана.

В. Півоев розглядає іронію як особливий різновид ціннісної рефлексії, приділяючи основну увагу можливостям іронії в сфері естетичної й етичної ціннісної свідомості [7]. Разом з тим, у цей час у гуманітарній науці немає філософсько-культурологічного дослідження іронії, що б розкривало механізми соціокультурного функціонування цього феномену через його онтологічне вкорінення.

Так, лінгвокультурологічний підхід до аналізу іронії й сарказму в рамках домінуючої антропоцентричної парадигми забезпечує широкий і всеосяжний розгляд цих мовленнєвих засобів, а також виявляє їх нове функціонально-семантичне значення, що відбиває специфіку національного британського світосприймання[4].

Іронія та сарказм близькі метафорі, що демонструє явища в найнесподіванішому ракурсі. Семантика іронії й сарказму характеризується ємністю й лаконічністю їхніх мовленнєвих форм і становить значний інтерес для лінгвокультурологічного пошуку, з погляду аксіологічних підстав.

Цінності займають важливе місце в лінгвофілософському осмисленні навколишньої дійсності. Цінність як лінгвофілософська категорія, що має універсальний характер, увійшла в науку як самостійна категорія в 60-х роках ХХ ст.

Цінності фіксуються в їхніх мовленнєвих значеннях, тому вони семантично значимі. Дуалізм дійсності й цінності стає необхідною умовою людської діяльності, включаючи комунікативну поведінку, де метафоричні підстави іронії й сарказму простежуються найбільш чітко.

Іронічні судження містять такі компоненти:

- емоційно-почуттєвий, що відбиває емоційний стан;
- раціонально-вербальний, тобто мовний прояв оцінки;
- прагматично-біхевіористський, що може розглядатися як національна й / або індивідуальна характеристика конкретного індивідуума [8; 9].

Аналіз поняття «іронія» виявляє низку родових і суміжних понять, які дозволяють поглибити розуміння його суперечливої природи, у двох аспектах – естетичному (трагічне, комічне, дотепність, каламбур, пародія, сатира) і культурологічному (гра, символ, карнавал, цинізм).

Перша група понять розкриває процесуальний характер іронії в переході від чуттєвого рівня до раціонального, а, отже, естетична проекція їх є найбільш очевидною. Оскільки відображає фіксацію безпосереднього і в той же час дистанцією від нього. Інші виявляють спорідненість іронічності з іншими універсальними формами культури.

Спроби охарактеризувати іронію з різних боків у світлі різних підходів і відношень нашою хуються на певні труднощі, зумовлені тим, що іронія залежить від функціональної заданості та контексту в різних конкретних проявах, що ускладнює також завдання типологічного опису іронії.

Серед нечисленних спроб систематизації видів іронічного відношення вартує на увагу типологія іронії, запропонована англійським ученим Р. Брауном, який розрізняв:

- риторичну іронію;
- іронію поведінки;
- іронію подій;
- драматичну або діалектичну іронію [Гейко, ел].

Ця типологія заснована на соціологічному підході та практично не враховує види іронії з інших сфер культури. Німецький філософ Р. Янке розглядав різновиди іронії, але не ставив завдання щодо їх класифікації, обмежившись їх розподілом на дві типологічні групи: «малої» іронії або іронії як способу, та «великої» іронії або переживання.

За силою ідейно-емоційної оцінки ще М. Ломоносов виділяв такі три типи іронії:

- сарказм (іронія в наказовій формі);
- харієнтизм (іронія з приводу дивного, смішного і непристойного);
- астеїзм (чемне глузування).

У цілому М. Ломоносов визначив іронію як вид риторичного тропа [1: 256-257]. Близький до цієї типології розподіл іронії на види можна знайти у О. Лосєва. По-перше, це м'яка або добродушна іронія, прикладом якої у Гомера є зваблення Герою свого владного чоловіка. По-друге, глузлива іронія, коли хтось або щось набуває невластивої риси, що ще більше підкреслює її відсутність. По-третє, сарказм, який О. Лосєв визначав як «іронізування з певним знущанням» [2: 73].

Зважаючи на контекст іронії в різних функціональних сферах, російський дослідник В. Півоев виділяє:

- приховану іронію, коли суб'єкт приховує свою негативну оцінку і разом з тим висловлює її через контекст;
- відкриту іронію, яка не приховує своєї негативної оцінки та вказує на неї безпосередньо через загальновідомий контекст [4: 58].

Болгарський дослідник іронії І. Пасі говорив про подвійність іронії у плані її активності: «Її діапазон простягається від апатії до агресивності, до сарказму. До апатії тяжіють гумористична і риторична іронії, до протилежного полюсу – зла, сатирична і саркастична» [3: 75].

За тональністю та формами вияву російський дослідник В. Пігулевський виділяє такі різновиди іронії:

- комічна іронія – насмішка над світом, яка протиставляє необхідності світу (природній, соціальній або моральній) вільну гру уяви;
- сатирична іронія – осміяння з метою «бичування пороків»;
- трагічна іронія – оманлива видимість з драматичними наслідками;
- нігілістська іронія – наруга, на яку наражається світ, людина або її цінності (супроводжується цинізмом, чорним гумором, фарсом або гротеском);
- скептична іронія – недовіра суб'єкта до реальності або самого себе, яка передбачає неясність, невизначеність становища особи (тріумф або поразка?) і розуміння нестійкості, хиткості світу або системи цінностей;
- абсолютна або радикальна іронія – «дух безладу», гра тексту або об'єкта проти змісту (універсального значення) у просторі інтертекстуальності; гра, яка інсценує плюралістичний всесвіт, утворює нашарування, колажі, шви культурного тексту та змінює умови особистісної ідентичності[3: 47].

У художньому творі іронія є одним із основних елементів вираження безпосередньо авторської точки зору, засобом реалізації суб'єктивно-оцінної модальності, і, таким чином, засобом реалізації авторської позиції. У цьому плані іронія відіграє визначну роль, оскільки вона надає твору певного додаткового змісту, конкретного стилістичного забарвлення, та віддзеркалює незадоволеність автора навколишнім світом.

«Реалізація іронічного змісту в художньому творі нерозривно пов'язана зі здатністю мовних одиниць набувати конотативного та асоціативного значення в контексті. Таким чином, іронічний зміст залежить від способу організації тексту» [3: 38].

Дослідник видів та засобів реалізації іронії С. І. Походня пропонує розрізняти асоціативну та ситуативну іронію. Він говорить: «Ситуативна іронія виникає внаслідок контрасту між ситуативним контекстом і прямим значенням

слова, словосполучення і речення, та реалізується у мікро- та макроконтекстах (у межах речення і абзацу)» [Походня, с. 42]. Це такий тип іронії, який відчувається у тексті одразу. Ситуативна іронія створюється за рахунок використання великої кількості стилістичних прийомів на різних рівнях:

- на лексичному рівні – мовні одиниці, що відносяться до розмовного стилю мови, в тому числі вульгаризми, варваризми, а також метафори, метонімії, гіперболи;
- на синтаксичному рівні – різноманітні типи повторів, а також зевгма, оксиморон, каламбур, риторичні питання та вставні конструкції;
- на лексико-семантичному рівні – епітети, образні порівняння, антитеза, гра слів тощо.

За допомогою цих засобів створюється подвійна структура контексту – з одного боку, змальовування ситуації, а з іншого – її коментування та оцінка автором чи персонажем. Як правило, цей тип іронії залежить від контексту, що рідко виходить за межі абзацу.

Асоціативна іронія є більш складною та значущою. Вона реалізується в мегаконтексті (в межах усього тексту). «Асоціативна іронія створюється на текстовому рівні внаслідок використання ситуативного повторення (ретроспекції) в поєднанні з іронічною алюзією, а також гротеску, абсурду» [3: 43].

Одним із цікавих стилістичних засобів вираження іронії є також парадокс, тобто судження, що розходиться із загальноприйнятою традиційною думкою. У художньому тексті парадокс служить «засобом характеристики персонажа, якщо він звучить з його вуст» [2: 102].

Повтор також вважається потужним засобом досягнення іронічного та комічного ефекту, оскільки з кожним новим згадуванням слово може набувати ще більшої виразності та додаткового значення. «Використання цитат як прихованих, так і явних, перетворення їх на штампи, є одним із способів зображення дійсності з іронічним відтінком» переконує С. Походня.

Отже, під поняттям іронії прийнято вважати приховане глузування над кимось або над чимось, що є перекладацькою проблемою, оскільки досить часто неможливо точно перекласти іронічні висловлювання, щоб зберегти їх першочергове призначення. Саме тому, адекватність перекладу можливе тільки за умови повного збігу соціально і національно культурних асоціацій, що зустрічається порівняно рідко.

Значно частіше в перекладі спостерігаються різні види лексичних, граматичних і стилістичних перекладацьких трансформацій, тобто питання збереження змісту та форми, спираючись водночас на культурні реалії.

1.2. Гендерні маркери у політичному дискурсі: перекладознавчий підхід

Політична мова розглядається як цілеспрямована взаємодія між оратором і його аудиторією. Комунікативний намір оратора полягає в маніпулюванні аудиторією з метою прийняття точки зору мовця і підтримки його поглядів. Для того щоб досягти комунікативної мети, політик використовує стратегії дискурсу і різні супутні лінгвістичні засоби, спрямовані на створення достовірного уявлення про себе, а також на підтвердження єдності з глядачами/слухачами, регулюючи відносини влади і суспільства[3].

Мовний вплив у політичному дискурсі зазвичай доповнюється такими способами впливу на публіку, як міміка обличчя, жестикуляція. Наразі вчені лінгвісти в основному сходяться на думці стосовно того факту, що чоловіки і жінки виявляють тенденції до різних стилів ведення полеміки[11: 78].

Серед чоловіків домінує прагнення вийти переможцем за допомогою приниження супротивника і виявлення своєї переваги, а жінки віддають перевагу відходу від відкритої конфронтації, розпалювання ворожнечі і прагнуть підкреслити спільність[3].

Чоловіки більш орієнтовані на мету, а жінки – на створення атмосфери. Жінки частіше вдаються до наступальної тактики, а чоловіки – до оборонної. Жіноча мова відрізняється чуйним тоном, партнерським зверненням до

аудиторії, спонуканням аудиторії до участі, використанням особистого досвіду, життєвих ситуацій як прикладів, проявом схожості в поглядах з аудиторією[9].

Важливо відзначити, що кожен політик по-своєму реалізує засоби категорії персуазивності, оскільки його мова спрямована на переконання аудиторії в достовірності і коректності його думки, а також оцінці тієї чи іншої проблеми.

Більшість політиків використовують у своїх промовах ті форми, які найбільшою мірою відповідають характеру самого оратора, запитам аудиторії і вимогам умов публічного виступу[9].

Гендерна тактика «віддзеркалювання» передбачає встановлення швидкого контакту з аудиторією, проектування на себе якостей чоловіка-політика і жінки-політика. Особливо яскраво ця тактика проявляється у виступах кандидатів у президенти США.

У сучасній лінгвістиці існує три типи конструювання гендеру – нормативний (прагнення відповідати гендерним нормам та очікуванням соціуму), маніпулятивний (експлуатація стереотипних ознак «чоловічого» та «жіночого» в мові для досягнення певної комунікативної мети) та креативний (ситуативно – специфічне конструювання гендерної ідентичності з використанням нестандартних мовних маркерів чоловічності та жіночності)[12: 48].

Під нестандартними розуміють такі мовні особливості, як стереотипно не співвідносні з гендером, проте набувають гендерного змісту в конкретному контексті, наприклад, використання представниками жіночої статі «комп'ютерної» лексики [Маслова, ел]. Адже відповідно до гендерних стереотипів, вважається, що така лексика притаманна лише чоловікам. Типологія конструювання гендеру досить умовна, тому що мовна реальність складніша за цю класифікацію в соціальній практиці: усі три типи гендеру можуть поєднуватися.

З метою досягнення відповідності мовлення встановленим гендерним нормам, у мовній практиці існує маніпуляція мовними нормами, які несуть

певні значення – як традиційно асоційовані з гендером, так і декодовані в рамках певної ситуації[3].

Важливою рисою гендерного дискурсу є визнання того, що гендер – це те, що індивід робить/представляє, а не те, що він/вона мають[3]. Сучасна лінгвістика виходить з положення про те, що гендер – це причина того, що чоловіки та жінки по-різному використовують мову («я говорю таким чином, тому що я жінка/чоловік»). На сучасному етапі гендерних досліджень питання ставиться по-іншому: чоловіки та жінки використовують мову таким чином, і не інакше, для того щоб бути адекватно сприйнятим(ою) представниками протилежної статі.

Передвиборчі дискурсивні практики дають численні приклади мовних маніпуляцій з опорою на гендерні стереотипи, як складової дискурсивних стратегій агітації/дискредитації. У кандидатів-чоловіків апеляція до гендеру з метою апології, як правило, відтворює домінуючий стереотип чоловічності та чоловічої сили, причому принижується протилежна стать. Як приклад, можна навести приклади коригування мовної поведінки з виступів Х. Клінтон. У її промовах простежується категоричність висловлювання, використання модальних дієслів, що надає виступу наказовий тон і владність, відсутність емоційної образності, експресивності, традиційно приписуваних жіночій мовній поведінці, вона переходить на так звану «чоловічу» лексику.

На противагу мовній поведінці Х. Клінтон, мова Д. Трампа найчастіше характеризується логічним порядком, структурованістю, хоча і він також змінює мовну поведінку, властиву своїй статі, на жіночу. Д. Трамп часто згадує про те, що він цінує жінок, орієнтується у своїй передвиборчій програмі на проблеми жінок, проблему соціальної нерівності, говорить про необхідність рівності зарплат чоловіків і жінок [22: 34].

Політичному дискурсу властиві певні стратегії і тактики, що допомагають політику переконувати аудиторію: стратегія на зменшення, стратегія на підвищення, стратегія театральності, в кожній з яких реалізуються свої тактики.

Головна мета політика – переконати свою аудиторію в тому, що він представляє достовірну інформацію. Крім цього, важливо відзначити, що політик використовує певні мовні засоби, представлені у вигляді стилістичних фігур і тропів. Саме вони допомагають йому впливати на думку оточуючих і тим самим домагатися бажаного результату від своїх виступів.

Мовне конструювання гендеру не обмежується звичним використанням лексеми «стать». В основі конструювання лежить співвіднесеність мовних форм з гендерними уявленнями (асоціаціями, стереотипами), які є частиною універсуму представників певної культури.

Конструювання гендеру у всіх видах соціальної практики має свою специфіку, наприклад, у передвиборчому дискурсі гендер – необхідна складова іміджу-проекування, в рамках якого створення «чоловічності» або «жіночності» стає «товаром», який призначений для певного споживача. Роль мови при цьому не обмежується спілкуванням у вузькому значенні слова (прийом-передача інформації) або збереження та передача знань [16: 25].

Мова «будує» життя, одночасно будучи складовою частиною цього життя. Гендер у мові виступає параметром змінної інтенсивності, тобто «плаваючим параметром, фактором, який проявляється з неоднаковою інтенсивністю, навіть до повного зникнення в ряді комунікативних ситуацій» [Маслова, ел].

Мовна репрезентація гендеру розглядається в сучасній лінгвістиці у двох основних напрямках: здійснення репрезентації гендеру в мові за рахунок «дзеркального» його (гендеру) відображення за допомогою лінгвістичних ресурсів чи останні самі конструюють гендер, другий напрям – існування таких феноменів, як «чоловіча мова» та «жіноча мова» [19: 29]

Крім того, варто зазначити, що реалізація навіть однакових стратегій і тактик політичного дискурсу здійснюється за допомогою різних мовних ресурсів. Наприклад, у своїх промовах Д. Трамп частіше використовує фонетичні та синтаксичні стилістичні прийоми, в той час як Х. Клінтон

вдається до фонетичних і лексичних прийомів, що свідчить про різні стилі політиків у веденні передвиборчої боротьби.

Значний інтерес до проблеми співвідношення гендеру та мови у лінгвістиці, що відображає важливість вказаної теми для розуміння процесу комунікації й особливостей формування мовної особистості на сучасному етапі розвитку суспільства, очевидний.

Теорія впливу фактору статі як біологічного, так і соціального на створення мовного портрета чоловіка і жінки в політиці обумовлюється новим поглядом на існування протилежних понять «чоловіче» та «жіноче».

Як зазначає А.Колісниченко у своєму дослідженні, Крейн бачив Америку фемінною, а не маскулінною, і Покахонтас, що об'єднала в собі індієське та біле начала, стала для нього образом, який найбільш підходив його розумінню [3].

У кінці 60-х років ХХ століття спочатку в історії та соціології, а потім і в інших науках вводиться термін «гендер», широко використовуваний для опису стереотипів «фемінності» і «маскулінності», що існували в різних культурах.

Основною метою введення в науковий апарат поняття «гендер» є розмежування понять біологічної статі та статі соціальної, остання з яких визначає стратегії поведінки індивіда відповідно до його біологічної статі.

Зміна основ суспільного життя, де все більше зростає роль жінки, змінюючи традиційний національний менталітет, обумовлює бурхливий розвиток гендерних досліджень в різних напрямках гуманітарних наук, в тому числі і в фонетиці [3: 67].

Останнім часом політичний дискурс став привертати увагу широкого кола дослідників: лінгвістів, психологів, філософів, соціологів, політологів, фахівців з теорії комунікації та багатьох інших. Швидше за все, такий інтерес пов'язаний з величезною популяризацією політики в усьому світі, а також тією роллю, яку вона виконує в повсякденному житті кожної людини.

Таким чином, політичний дискурс може мати гендерну забарвленість, коли у промовах політиків чоловіків та жінок можна прослідкувати застосування певних родзинок, які притаманні лише тій чи іншій статті.

Саме тому, такі політичні промови є найбільш проблематичними під час перекладу, адже перекладач має не просто механічно відтворити текст, але й залишити дані «родзинки» таких промов. У зв'язку з чим, під час перекладу можуть бути використані перекладацькі трансформації, що на розсуд перекладача найкраще збережуть смисл тексту.

Політичний дискурс має переконувальний характер, а тому передбачає використання доказів, аргументів, прийомів, риторичних засобів, просодії, що збільшують можливість того, що у свідомості реципієнтів будуть побудовані потрібні ментальні репрезентації [3: 18]

Область його функціонування зумовлена сферою політики, характеризується специфічним набором ситуацій спілкування, типовими моделями мовленнєвої поведінки, певною тематикою, набором інтенцій та мовленнєвих стратегій [4].

Основною функцією політичного дискурсу, як зазначає О. Шейгал [41: 34], є використання його як інструмента політичної влади, тобто боротьба за владу, здобуття влади, її збереження, здійснення, стабілізація чи перерозподіл. Зазначена глобальна функція політичного дискурсу реалізується завдяки таким функціям:

- інформування (процес поширення інформації про стан справ у суспільстві);
- впливу та переконування (процес донесення політичними діячами, владними інститутами своїх поглядів, точок зору, певної інформації, який супроводжується аргументованим доведенням їхньої справедливості й значущості для населення) і маніпулювання (процес нав'язування поглядів, думок, точок зору, які адресант вважає наперед неправдивими, але вигідними для себе) [3: 204].

Політична промова виступає одним із найважливіших видів соціально-політичного красномовства, є класичним жанром ораторського мистецтва, до того ж найдавнішого [3: 110]. Виокремлення політичної промови стає можливим завдяки таким чинникам: місце реалізації промови, тематичний зміст текстів, аудиторія, на яку спрямована промова [3: 114].

Зазначені фактори взаємопов'язані, проте вони безпосередньо залежать від першого, тому при створенні типології політичних промов вирішальним є місце реалізації промови. Серед політичних промов виокремлюють: парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові [4: 2–4]. Дієвість політичних промов змушує політиків надзвичайно вдумливо ставитися не лише до їх змісту, а й до форми – мови, стилю, композиції усного або письмового політичного виступу (тексту) [3: 110].

Політична промова позначається низкою лінгвостилістичних параметрів: аргументативний характер розгортання тексту, об'єктно-суб'єктний спосіб організації інформації, відверта авторська інтенція, безпосередня й постійна апеляція до адресата, специфіку якого теж визначають односпрямовані та спеціально організовані мовленнєві засоби й набір релевантних прагматичних настанов.

Композиційний аналіз політичного ораторського мовлення розробив американський теоретик ораторського мистецтва А. Х. Монро. Згідно із запропонованим підходом, зміст мовлення розвивається за певними ступенями, зумовленими певними мотивами. Ці ступені так відображаються у композиційній структурі мовлення: привертання уваги або демонстрація потреби, бажання спілкуватися віддзеркалюються на початку мовлення, задоволення потреби, бажання й візуалізацію результатів виражено в основній частині мовлення, заклик до дії чи схвалення звучать наприкінці мовлення.

На думку вченого, композиція мовлення передає мотиваційні завдання оратора, тобто на початку мовлення його основним завданням є привертання уваги до себе й до предмета промови, в основній частині розкривається сутність поставленої мовцем проблеми, доводиться необхідність та висвітлюються

шляхи її розв'язання, в прикінцевій частині автор спонукає аудиторію до певних дій чи ж вираження емоційного ставлення до обговорюваної проблеми [5: 10].

Риторика вивчає вплив одних людей на інших за допомогою промови, орієнтуючись насамперед на мистецтво красивого вираження власних думок та впевненого публічного виступу, способи переконання й маніпулювання аудиторією з урахуванням її особливостей. Саме в стародавній Греції бере свій початок методика викладання основ риторики. Стародавні мислителі називали цю дисципліну наукою про красномовство [5].

У своїй книзі «Риторика» Г.Сагач звертає увагу на те, що суспільно-політичний устрій цієї країни став запорукою розвитку ораторського мистецтва. Оскільки містами на той час керували їхні найбільш шановні мешканці, а верховним органом був Народний збір. І політики, і навіть рядові громадяни зверталися зі своїми питаннями й проблемами до так званого «керівництва» на очах безлічі людей.

Риторику також активно вивчали такі відомі мислителі, як Платон, Сократ, Цицерон, Демосфен та Перикл. Найбільш цікавою й водночас життєвою є історія жаги до знань риторики з боку Демосфена. Зазвичай він говорив в'яло та невиразно, що, в свою чергу, досить очікувано, викликало у публіки лише сміх над промовцем. Демосфен не міг просто змиритися із таким перебігом подій, і тому розпочав працювати над собою. Згодом йому вдалось досягнути таких висот у риторичі, що люди замирали під час промов Демосфена й слухали його з широко розкритими ротами.

Аристотель в своєму трактаті «Риторика. Поетика» називав риторику мистецтвом знаходити як найбільше способів переконання щодо будь-якого предмету. Слід зазначити, що на думку Аристотеля, риторика здатна визнати переконливим будь-що, що робить її мистецтвом, не маючим свого аналогу предметів [2: 37].

Засоби переконання можуть бути технічними та нетехнічними. Нетехнічними можна назвати способи переконання, які ми ще не змогли

винайти, але існували раніше, – сюди належать свідки, зізнання під час катувань, письмові договори та інше; технічними же можна назвати ті, які можуть бути створені нами за рахунок метода, так що перші можна використовувати, а інші – потрібно ще знайти [5].

Засобів переконання, що надає нам мова, є цілих три різновиди: одні з них визначаються характером промовця, інші – тим чи інакшим настроєм слухача, а треті – самою мовою оратора з її справжньою чи уявною переконливістю [3: 11].

З наукового стилю до ораторської мови можна віднести науково-популярну лекцію, наукову доповідь чи наукове повідомлення, лекцію у вищому навчальному закладі. Релігійний стиль, у свою чергу, представлений в ораторській мові жанром проповіді [5].

До розмовного стилю належать застольна промова, вітальна й надгробна промови, також сюди можна віднести і будь-яку промову, що має урочистий характер (промови на днях народження, ювілеях, весіллях та інших святах) [3: 27].

Офіційно-діловий стиль представлений в ораторській мові судовими та дипломатичними промовами, та крім того промовами-презентаціями. Відхід від академічної мови та бажання передавати свої думки живою розмовною мовою є характерними для усіх великих ораторів. У цілях формування у слухацької аудиторії ефекту невимушеності використовуються фразеологія, багато запитань, прямих звернень [5].

Іншою характерною рисою ораторської мови є періодичне формування фрази вже по ходу спілкування, що якраз передбачає зворотній зв'язок із адресатом чи адресатами промови. Крім того, фрази можуть ділитися на частини задля наголосу на певних особливо важливих аспектах речення чи певного умовиводу. Звичайно, не обходять оратори стороною лексичні й інші види повторів (знову ж таки роблячи наголос на окремих пунктах промови) та асоціативні ряди, активно застосовуючи засоби невербальної комунікації – постань, міміку та жести.

Ораторській мові притаманна полемічність. По-справжньому хороша промова повинна бути переконливою та впливати певним чином на цільову аудиторію, що забезпечує її наповнена аргументами структура й експресивність [5].

Прийнято розрізняти два види полемічності ораторської мови: імпліцитна (скрита, внутрішня) та неімпліцитна (відкрита, зовнішня). Перший вид використовується в тому випадку, якщо оратору необхідно переконати аудиторію, що він дійсно має рацію в даному випадку.

При цьому важливо, що промовець так і не називає напрому потенційно незгідних із ним слухачів чи опонентів, які можуть знаходитися як в одному приміщенні із ним, так і взагалі далеко від місця де виступає промовець. Неімпліцитна ораторська мова пов'язана із відкритим захистом своїх поглядів та спростовуванням висловів й аргументів опонентів.

Оратор таким чином може боротися навіть проти уявного опонента. Саме на такий тип ораторської мови у формі діалогу передусім направлені телевізійні дебати між кандидатами на пост голови (президента чи прем'єра) країни чи уряду. Однак, не є рідкістю випадок, коли кандидати використовують обидва види ораторської мови під час промов у режимі теледебатів [9: 13].

Ефективність публічного виступу залежить від того, як оратор виконує одне із своїх основних комунікативних завдань – а саме: зменшує дистанцію між собою та аудиторією. Найкращі публічні виступи характеризуються образністю, що сприяє емоційності, більшій доступності та легкістю запам'ятовування матеріалу [5].

Н.Даренська акцентує увагу на тому, що якість і стиль публічного виступу оратора безперечно буде залежати від його темпераменту та характеру. В залежності від типу нервової діяльності виділяють:

- Раціонально-логічний;
- Емоційно-інтуїтивний;
- Філософський, ліричний, або художньо-образний.

Тим не менш Н.Даренська також зазначає, що є ще один, інший тип класифікації ораторів, за основу якого був прийнятий власне риторичний критерій – вміння та бажання оратора тримати тезу:

- Конструктивний тип;
- Демагогічний тип;
- Популістичний тип [11: 83].

Конструктивний оратор націлений насамперед на промову, адже його головна задача – показати рішення проблеми. Ось чому він точно та визначено формулює тезу і намагається розкрити її в своєму виступі та привести переконливу аргументацію. Саме конструктивний оратор орієнтується на визначення риторики, як засобу знаходження методів переконання щодо певного предмету.

Оратор цього типу обирає відповідній своїй цілі та призначений для конкретної аудиторії зміст. Демагог зазвичай орієнтований на оратора, оскільки його ціль полягає у тому, щоб пред'явити самого себе, при чому його виступ не дуже змістовний, адже тези або нема зовсім або вона не дуже конкретна [5].

Він проголошує загальновідомі істини, висловлення зводяться до розпливчатих лозунгів (необхідно збільшити темпи виробництва, відновити постачання тощо). Н.Даренська зазначає, що в подібній промові може бути багато критики, однак це невдоволення не направлене на якусь конкретну подію чи явище, а має лише загальний характер [16: 78].

Демагог завжди готовий до публічного виступу в незалежності від аудиторії і предмету, бо має таким чином можливість самовиразитися [11: 85].

Популіст насамперед орієнтований на аудиторію, оскільки його завдання – за будь яку ціну завоювати симпатії аудиторії, і з цієї причини він говорить саме те, що бажає почути від нього ця аудиторія в даний момент. У той час, як конструктивний оратор намагається привернути увагу слухачів до тієї, чи іншої думки, і тому намагається покращити аргументацію, популіст націлений на залучення слухачів до окремої особистості (зазвичай своєї) якими б не були її погляди. Саме тому, ораторська мова – складний процес спілкування з

аудиторію, який у процесі повинен перетворитися із монолога на діалог. Публічний виступ оратора характеризується використанням різноманітних засобів комунікації, в тому числі і невербальних [5].

У процесі виступу оратор перетворює свою раніше заготовлену академічну промову на більш просту і зрозумілу по відношенню до аудиторії, наближаючи тим самим текст до розмовного стилю. Справжній оратор повинен вміло імпровізувати та видозмінювати свій матеріал, в залежності від реакції аудиторії [11:45]. Важливо, щоб зміст виступу легко сприймався та засвоювався аудиторією. Крім того, головне діюче лице публічного виступу не повинно залишати поза увагою зворотній зв'язок із слухачами, коректуючи та моделюючи свої дії під потреби та інтереси аудиторії.

Таким чином, ораторське мистецтво є важливим засобом досягнення бажаного у політичному дискурсі, що відображається у вмінні оратора вільно говорити, використовувати доречні лінгвістичні конструкції та вільно триматися перед аудиторією. До того, варто зазначити і про важливість перекладацького аспекту ораторської мови, який має бути не лише граматично вірним, а й передавати ту саму емоційність та виконувати ті самі функції, що передбачено і в оригіналі.

1.3. Використання ораторського стилю у політичному дискурсі

Політичний дискурс має переконувальний характер, а тому передбачає використання доказів, аргументів, прийомів, риторичних засобів, просодії, що збільшують можливість того, що у свідомості реципієнтів будуть побудовані потрібні ментальні репрезентації[36: 18]

Область його функціонування зумовлена сферою політики, характеризується специфічним набором ситуацій спілкування, типовими моделями мовленнєвої поведінки, певною тематикою, набором інтенцій та мовленнєвих стратегій [4].

Основною функцією політичного дискурсу, як зазначає О. Шейгал [41: 34], є використання його як інструмента політичної влади, тобто боротьба за владу, здобуття влади, її збереження, здійснення, стабілізація чи перерозподіл. Зазначена глобальна функція політичного дискурсу реалізується завдяки таким функціям:

- інформування (процес поширення інформації про стан справ у суспільстві);
- впливу та переконування (процес донесення політичними діячами, владними інститутами своїх поглядів, точок зору, певної інформації, який супроводжується аргументованим доведенням їхньої справедливості й значущості для населення) і маніпулювання (процес нав'язування поглядів, думок, точок зору, які адресант вважає наперед неправдивими, але вигідними для себе) [Алексієвець, с. 204].

Політична промова виступає одним із найважливіших видів соціально-політичного красномовства, є класичним жанром ораторського мистецтва, до того ж найдавнішого [3: 110]. Виокремлення політичної промови стає можливим завдяки таким чинникам: місце реалізації промови, тематичний зміст текстів, аудиторія, на яку спрямована промова [3: 114].

Зазначені фактори взаємопов'язані, проте вони безпосередньо залежать від першого, тому при створенні типології політичних промов вирішальним є місце реалізації промови. Серед політичних промов виокремлюють: парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові [4: 2–4]. Дієвість політичних промов змушує політиків надзвичайно вдумливо ставитися не лише до їх змісту, а й до форми – мови, стилю, композиції усного або письмового політичного виступу (тексту) [3: 110].

Політична промова позначається низкою лінгвостилістичних параметрів: аргументативний характер розгортання тексту, об'єктно-суб'єктний спосіб організації інформації, відверта авторська інтенція, безпосередня й постійна апеляція до адресата, специфіку якого теж визначають односпрямовані та

спеціально організовані мовленнєві засоби й набір релевантних прагматичних настанов.

Композиційний аналіз політичного ораторського мовлення розробив американський теоретик ораторського мистецтва А. Х. Монро. Згідно із запропонованим підходом, зміст мовлення розвивається за певними ступенями, зумовленими певними мотивами. Ці ступені так відображаються у композиційній структурі мовлення: привертання уваги або демонстрація потреби, бажання спілкуватися віддзеркалюються на початку мовлення, задоволення потреби, бажання й візуалізацію результатів виражено в основній частині мовлення, заклик до дії чи схвалення звучать наприкінці мовлення.

На думку вченого, композиція мовлення передає мотиваційні завдання оратора, тобто на початку мовлення його основним завдання є привертання уваги до себе й до предмета промови, в основній частині розкривається сутність поставленої мовцем проблеми, доводиться необхідність та висвітлюються шляхи її розв'язання, в прикінцевій частині автор спонукає аудиторію до певних дій чи ж вираження емоційного ставлення до обговорюваної проблеми [5: 10].

Риторика вивчає вплив одних людей на інших за допомогою промови, орієнтуючись насамперед на мистецтво красивого вираження власних думок та впевненого публічного виступу, способи переконання й маніпулювання аудиторією з урахуванням її особливостей. Саме в стародавній Греції бере свій початок методика викладання основ риторики. Стародавні мислителі називали цю дисципліну наукою про красномовство[5].

У своїй книзі «Риторика» Г.Сагач звертає увагу на те, що суспільно-політичний устрій цієї країни став запорукою розвитку ораторського мистецтва. Оскільки містами на той час керували їхні найбільш шановні мешканці, а верховним органом був Народний збір. І політики, і навіть рядові громадяни зверталися зі своїми питаннями й проблемами до так званого «керівництва» на очах безлічі людей.

Риторичу також активно вивчали такі відомі мислителі, як Платон, Сократ, Цицерон, Демосфен та Перикл. Найбільш цікавою й водночас життєвою є історія жаги до знань риторичи з боку Демосфена. Зазвичай він говорив в'яло та невиразно, що, в свою чергу, досить очікувано, викликало у публіки лише сміх над промовцем. Демосфен не міг просто змиритися із таким перебігом подій, і тому розпочав працювати над собою. Згодом йому вдалось досягнути таких висот у риторичі, що люди замирали під час промов Демосфена й слухали його з широко розкритими ротами.

Аристотель в своєму трактаті «Риторика. Поетика» називав риторичу мистецтвом знаходити як найбільше способів переконання щодо будь-якого предмету. Слід зазначити, що на думку Аристотеля, риторика здатна визнати переконливим будь-що, що робить її мистецтвом, не маючим свого аналогу предметів[2: 37].

Засоби переконання можуть бути технічними та нетехнічними. Нетехнічними можна назвати способи переконання, які ми ще не змогли винайти, але існували раніше, – сюди належать свідки, зізнання під час катувань, письмові договори та інше; технічними же можна назвати ті, які можуть бути створені нами за рахунок метода, так що перші можна використовувати, а інші – потрібно ще знайти [5].

Засобів переконання, що надає нам мова, є цілих три різновиди: одні з них визначаються характером промовця, інші – тим чи інакшим настроєм слухача, а треті – самою мовою оратора з її справжньою чи уявною переконливістю [3: 11].

З наукового стилю до ораторської мови можна віднести науково-популярну лекцію, наукову доповідь чи наукове повідомлення, лекцію у вищому навчальному закладі. Релігійний стиль, у свою чергу, представлений в ораторській мові жанром проповіді [5].

До розмовного стилю належать застольна промова, вітальна й надгробна промови, також сюди можна віднести і будь-яку промову, що має урочистий

характер (промови на днях народження, ювілеях, весіллях та інших святах) [3: 27].

Офіційно-діловий стиль представлений в ораторській мові судовими та дипломатичними промовами, та крім того промовами-презентаціями. Відхід від академічної мови та бажання передавати свої думки живою розмовною мовою є характерними для усіх великих ораторів. У цілях формування у слухацької аудиторії ефекту невимушеності використовуються фразеологія, багато запитань, прямих звернень[5].

Іншою характерною рисою ораторської мови є періодичне формування фрази вже по ходу спілкування, що якраз передбачає зворотній зв'язок із адресатом чи адресатами промови. Крім того, фрази можуть ділитися на частини задля наголосу на певних особливо важливих аспектах речення чи певного умовиводу. Звичайно, не обходять оратори стороною лексичні й інші види повторів (знову ж таки роблячи наголос на окремих пунктах промови) та асоціативні ряди, активно застосовуючи засоби невербальної комунікації – постань, міміку та жести.

Ораторській мові притаманна полемічність. По-справжньому хороша промова повинна бути переконливою та впливати певним чином на цільову аудиторію, що забезпечує її наповнена аргументами структура й експресивність [5].

Прийнято розрізняти два види полемічності ораторської мови: імпліцитна (скрита, внутрішня) та неімпліцитна (відкрита, зовнішня). Перший вид використовується в тому випадку, якщо оратору необхідно переконати аудиторію, що він дійсно має рацію в даному випадку.

При цьому важливо, що промовець так і не називає напряму потенційно незгідних із ним слухачів чи опонентів, які можуть знаходитися як в одному приміщенні із ним, так і взагалі далеко від місця де виступає промовець. Неімпліцитна ораторська мова пов'язана із відкритим захистом своїх поглядів та спростовуванням висловів й аргументів опонентів.

Оратор таким чином може боротися навіть проти уявного опонента. Саме на такий тип ораторської мови у формі діалогу передусім направлені телевізійні дебати між кандидатами на пост голови (президента чи прем'єра) країни чи уряду. Однак, не є рідкістю випадок, коли кандидати використовують обидва види ораторської мови під час промов у режимі теледебатів [9, с. 13].

Ефективність публічного виступу залежить від того, як оратор виконує одне із своїх основних комунікативних завдань – а саме: зменшує дистанцію між собою та аудиторією. Найкращі публічні виступи характеризуються образністю, що сприяє емоційності, більшій доступності та легкістю запам'ятовування матеріалу [5].

Н.Даренська акцентує увагу на тому, що якість і стиль публічного виступу оратора безперечно буде залежати від його темпераменту та характеру. В залежності від типу нервової діяльності виділяють:

- Раціонально-логічний;
- Емоційно-інтуїтивний;
- Філософський, ліричний, або художньо-образний.

Тим не менш Н.Даренська також зазначає, що є ще один, інший тип класифікації ораторів, за основу якого був прийнятий власне риторичний критерій – вміння та бажання оратора тримати тезу:

- Конструктивний тип;
- Демагогічний тип;
- Популістичний тип [11: 83].

Конструктивний оратор націлений насамперед на промову, адже його головна задача – показати рішення проблеми. Ось чому він точно та визначено формулює тезу і намагається розкрити її в своєму виступі та привести переконливу аргументацію. Саме конструктивний оратор орієнтується на визначення риторики, як засобу знаходження методів переконання щодо певного предмету.

Оратор цього типу обирає відповідній своїй цілі та призначений для конкретної аудиторії зміст. Демагог зазвичай орієнтований на оратора, оскільки

його ціль полягає у тому, щоб пред'явити самого себе, при чому його виступ не дуже змістовний, адже тези або нема зовсім або вона не дуже конкретна [5].

Він проголошує загальновідомі істини, висловлення зводяться до розпливчатих лозунгів (необхідно збільшити темпи виробництва, відновити постачання тощо). Н.Дареньська зазначає, що в подібній промові може бути багато критики, однак це невдоволення не направлене на якусь конкретну подію чи явище, а має лише загальний характер [16: 78].

Демагог завжди готовий до публічного виступу в незалежності від аудиторії і предмету, бо має таким чином можливість самовиразитися [11: 85].

Популіст насамперед орієнтований на аудиторію, оскільки його завдання – за будь яку ціну завоювати симпатії аудиторії, і з цієї причини він говорить саме те, що бажає почути від нього ця аудиторія в даний момент. У той час, як конструктивний оратор намагається привернути увагу слухачів до тієї, чи іншої думки, і тому намагається покращити аргументацію, популіст націлений на залучення слухачів до окремої особистості (зазвичай своєї) якими б не були її погляди. Саме тому, ораторська мова – складний процес спілкування з аудиторією, який у процесі повинен перетворитися із монолога на діалог. Публічний виступ оратора характеризується використанням різноманітних засобів комунікації, в тому числі і невербальних[5].

У процесі виступу оратор перетворює свою раніше заготовлену академічну промову на більш просту і зрозумілу по відношенню до аудиторії, наближаючи тим самим текст до розмовного стилю. Справжній оратор повинен вміло імпровізувати та видозмінювати свій матеріал, в залежності від реакції аудиторії [11: 45]. Важливо, щоб зміст виступу легко сприймався та засвоювався аудиторією. Крім того, головне діюче лице публічного виступу не повинно залишати поза увагою зворотній зв'язок із слухачами, коректуючи та моделюючи свої дії під потреби та інтереси аудиторії.

Таким чином, ораторське мистецтво є важливим засобом досягнення бажаного у політичному дискурсі, що відображається у вмінні оратора вільно говорити, використовувати доречні лінгвістичні конструкції та вільно

триматися перед аудиторією. До того, варто зазначити і про важливість перекладацького аспекту ораторської мови, який має бути не лише граматично вірним, а й передавати ту саму емоційність та виконувати ті самі функції, що передбачено і в оригіналі.

Висновки до першого розділу

Іронія визначається як троп, рідше – стилістичною фігурою. Ключем до розуміння іронії є не саме значення слова чи виразу, а контекст або інтонація. Іронія є одним із найважливіших засобів вираження гумору, поряд з якою стоять сатира, гротеск та сарказм.

Особливу роль іронія відіграє в модерністській культурі ХХ ст., що здійснила «переоцінку всіх цінностей». Іронія є не центральною темою філософських побудов, але важливою детермінантою самого людського буття.

Іронія поділяється на: комічну, сатиричну, трагічну, нігілістську, скептичну, абсолютну або радикальну.

Прийнято розрізняти два види полемічності ораторської мови: імпліцитна (скрита, внутрішня) та неімпліцитна (відкрита, зовнішня). Перший вид використовується в тому випадку, якщо оратору необхідно переконати аудиторію, що він дійсно має рацію в даному випадку.

Важливою рисою гендерного дискурсу є визнання того, що гендер – це те, що індивід робить/представляє, а не те, що він/вона мають. Сучасна лінгвістика виходить з положення про те, що гендер – це причина того, що чоловіки та жінки по-різному використовують мову («я говорю таким чином, тому що я жінка/чоловік»).

РОЗДІЛ 2

ІРОНІЯ ЯК МАНІПУЛЯТИВНИЙ ЗАСІБ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Д.ТРАМПА ТА Х.КЛІНТОН

2.1. Іронія як одна з складових у промовах нового президента США Д.Трампа

Дональд Трамп, як сорок п'ятий президент США має досить неоднозначну славу у своїй державі та позиціонується як безкомпромісна особистість, яка досягає поставлених цілей через створення конфліктних ситуацій. Проте, якщо звернути увагу на політичну діяльність нинішнього президента, то можна відзначити, що політик має чітку та продуману стратегію дій, котра присутня навіть і у висловлюваннях глави держави.

У зв'язку з чим, Дональд Трамп є тонким майстром впливу на аудиторію. Не можна оминати своєю увагою манеру Трампа відповідати на поставлені запитання. Вибір лексики сорок п'ятим президентом США є по-своєму унікальним.

В той час як опоненти Дональда в президентській кампанії та політики в цілому мають звичку дуже обережно обираючи слова, розуміючи, що будь-яке невдале висловлювання або фраза буду досконально розібрана та використана проти них, Трамп свідомо не бере цю закономірність до уваги.

Також варто зазначити про манеру президента тролити. Метою цього власне примітивного методу є засмутити своїх опонентів, втерти їм носа. Не важливо, чи маєте ви на увазі те, що говорите насправді, важлива тільки можлива негативна реакція опонента. Часто, коли так званого «троля» просять пояснити свої слова, той відмовляється від розвитку умовиводу і закривається від діалогу.

Дональд Трамп є майстром переконання у власній правоті. Він вистроює свої публічні виступи в рамках президентської кампанії таким чином, що вплив на аудиторію відбувається навіть на підсвідомому рівні.

На сьогоднішній день стилістичні засоби відіграють дуже важливу роль у створенні образу політичного діяча в засобах масової інформації, а також

мають великий вплив на процес формування громадської думки. Варто зауважити, що в наш час багато політиків вдаються до різноманітних стилістичних прийомів для надання виразності та посилення сказаного у своїх промовах. Дональд Трамп не є винятком.

У своїх промовах він використовує багато образно-стилістичних засобів, які сприяють створенню його політичного образу та іміджу, з одного боку, а також висвітлюють певні сторони його особистості, з іншого. І одним із таких засобів мовної вербалізації є застосування іронії.

Як відомо, ситуативна іронія створюється за рахунок використання у мовному дискурсі таких стилістичних засобів, як різні типи повторів, а також зегма, оксиморон, каламбур, емфатичні конструкції, епітети, різноступеневі образні порівняння та антитеза.

У дискурсі Д. Трампа часто можна побачити використання епітетів. На думку І.В. Арнольд, епітет передає емотивні та експресивні конотації, таким чином, є змога говорити про ставлення мовця до того, про що йдеться [1:32]. У зазначеному прикладі конотація епітету є позитивною: *We will build new roads, and highways, and bridges, and airports, and tunnels, and railways all across our wonderful nation* [7].

Президент за допомогою епітета *wonderful* підкреслює своє позитивне ставлення до американської нації. Наступний приклад несе негативну конотацію щодо ісламського тероризму: *We will reinforce old alliances and form new ones and unite the civilized world against radical Islamic terrorism, which we will eradicate completely from the face of the Earth* [7].

Д. Трамп підкреслює негативність тероризму. Президент дає обіцянку ліквідувати радикальний ісламський тероризм у світі. Голова держави зазначає, що США будуть зміцнювати існуючі альянси та створювати нові. Також у промові можна побачити використання синтаксичних конструкцій, таких, як повтори. За словами дослідника Л.П. Єфімова, повтори належать до актуалізаторів експресії й виконують такі функції: 1) надання мовленню

емоційної виразності; 2) інтенсифікація ознаки; 3) показник емоційного стану; 4) модальна (або моделююча) функція [3:5–6].

Д. Трамп у своїй промові вдається до синтаксичних повторів для створення більш переконливого ефекту промови: Today we are not merely transferring power from one administration to another, or from one party to another -- but we are transferring power from Washington, D.C. and giving it back to you, the American People [7].

В інавгураційній промові Д. Трампа зустрічаються і паралельні конструкції. Л.П. Єфімов дає тлумачення терміну паралелізм: це стилістичний синтаксичний прийом, у котрому дві або більше конструкцій побудовані однаково. Основна функція – переконати аудиторію [3: 80]: We will face challenges. We will confront hard ships. But we will get the job done. We will bring back our wealth. And we will bring back our dreams. Together, We will make America strong again. We will make America proud again. We will make America safe again. Together, we will make America great again [7].

Дискурс американського президента також базується на стилістичних порівняннях. Так, у наступному прикладі Д. Трамп хоче підкреслити не найкраще становище економіки США, яке погіршується: Rusted-out factories scattered like tombstones across the landscape of our nation [7].

У наступному прикладі Д. Трамп також вдається до стилістичних порівнянь. Він порівнює минулу владу Америки з його майбутньою: America will start winning again, winning like never before [7].

Використання метафори у політичному дискурсі Д. Трампа, є одним із найважливіших риторичних засобів, який стає знаряддям агітації: Americans want great schools for their children, safe neighborhoods for their families, and good jobs for themselves. These are the just and reasonable demands of a righteous public. But for too many of our citizens, a different reality exists: Mothers and children trapped in poverty in our inner cities; and the crime and gangs and drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential [7].

У наведеному прикладі Д. Трамп, використовуючи метафору *trapped in poverty*, намагається пояснити те, що багато неповноцінних сімей, які живуть у містах, животіють в бідності, знаходяться на межі виживання. Цим самим він хоче підкреслити байдуже ставлення попередньої влади до проблем у суспільстві. Метафора *the crime and gangs and drugs that have stolen too many lives and robbed our country* передає негативну оцінку.

Цим висловом Д. Трамп хоче зазначити високий рівень злочинності, її негативний вплив на суспільство. Люди, які пов'язані зі злочинністю, перестають бути корисними членами суспільства. Президент підкреслює руйнівний вплив наркоіндустрії та злочинності на суспільство. У наступному прикладі президент висловлює свою думку щодо системи освіти США: *An education system flush with cash but which leaves our young and beautiful students deprived of knowledge* [7].

Метафора *flush with cash* має негативну конотацію. Д. Трамп відзначає той факт, що хоча система освіти переповнена грошима, вона не дає американській молоді знання. Система освіти не виконує свою пряму функцію. Кількість грошей у системі освіти не відповідає її якості. Наступна метафора у промові Д. Трампа підкреслює його велику відданість американському суспільству: *Every decision on trade, on taxes, on immigration, on foreign affairs, will be made to benefit American workers and American families. We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies, and destroying our jobs. Protection will lead to great prosperity and strength. I will fight for you with every breath in my body - and I will never, ever let you down* [7].

Цим висловлюванням політик хоче сказати, що він буде сумлінно працювати на благо Америки. Президент зазначає, що його праця буде направлена на благо суспільства, а не на своє власне. У наступному прикладі Д. Трамп висловлює своє негативне ставлення до радикального ісламського тероризму: *We will reinforce old alliances and form new ones - and unite the*

civilized world against radical Islamic terrorism, which we will eradicate completely from the face of the Earth [7].

Метафора *from the face of the Earth* доводить негативне ставлення президента до тероризму. Цим висловом він наголошує на тому, що прийшов час покінчити з ісламським тероризмом, та зазначає, що США заведеться підтримкою інших країн та повністю ліквідує радикальний тероризм.

Метафори, понятійної сферою яких є гроші, були і залишаються популярними. Так, метафоричне порівняння передвиборної компанії Хілларі Клінтон з «брехнею вартістю в 38 мільйонів доларів» несе в собі ноту уїдливою іронією в устах її опонента Дональда Трампа: «I do not think I ever heard so many horrible, horrible things said about me in one week. 38 million dollars worth of horrible lies».

Цікаві метафори – ярлики, які виникають як глузливі прізвиська, а згодом набувають нового, позитивний відтінок. Дотепні оратори винаходять нові ярлики, які «приклеюються» до їх опонентів надовго. Так, Дональд Трамп винайшов прізвиська для своїх конкурентів в передвиборній гонці 2016 року: «Jeb Bush is low energy, Ben Carson is super low energy».

Дональд Трамп використовує іронію, де простежується зіставлення несумісного – «супер» і «мало». Цікаво, що для російського президента Трамп винайшов необразливе, але яскраве прізвисько - «tough cookie».

Іронія допомагає тому, хто хоче висловити негативне ставлення до опонентів, сумнів в їх здібностях. Так само і в наступній фразі: «Bush went the other day to Berlin, Germany to pick up money. Berlin, Germany ... What do you think Germany gets out of that.

Тут іронія оформлена просодичними і невербальними засобами (інтонацією та мімікою), а риторичне питання містить натяк на сумнівні зв'язки кандидата в президенти.

Таким чином, підготовлена іронія є невід'ємним елементом і ефективним знаряддям публічної промови. Але не завжди можна користуватися іронією як готовим інструментом. Оскільки часто іронія – категорія дискурсу, вона являє

собою співробітництво між що говорить і слухає, що виявляється в процесі комунікації. Розглянемо політичні жанри, що припускають таку співпрацю.

Жанр політичного інтерв'ю дозволяє всім учасникам діалогу використовувати стратегії непрямой комунікації, проте цілі і результати залучення таких стратегій можуть в значній мірі відрізнятись.

Іронія як засіб захисту – дуже значний інструмент у політичному дискурсі. Запекла пікіровка іронічними репліками відбувається під час передвиборних дебатів, коли противники намагаються морально придушити один одного. Саме тоді іронія використовується в функції уїдливого глузування і критики:

Interviewer: *«Are you a puppet for your donors?»*

Bush: *«Absolutely not. The only guy who wanted me to change my views and gave me money is Donald Trump. He wanted casino gambling in Florida».*

Trump: *«No. I promise - if I wanted it, I would have got it.»*

Bush: *«You got Hilary Clinton to come to your wedding because you gave her money. Maybe you work for Hilary Clinton ...»*

Trump : *«I am a businessman, I've got to get along with everybody».*

Bush : *«But the fact is ...»*

Trump: *«Excuse me ... Jeb, for a second ...»*

Bush : *«No!»*

Trump: *«More energy today, I like that»*

Поки Джейб Буш відповідає в офіційному стилі звинувачуює свого опонента, Дональд Трамп почувається дуже спокійно та розряджає напругу за допомогою іронії, що допомагає звучати йому більш впевнено та виглядати стриманно.

Так, відверте визнання Трампа в своїх можливостях є іронією в захисній функції, яка покликана пом'якшити гостроту обговорюваного неприємного для нього питання; іронічна оцінка енергійності опонента має на меті переключити увагу аудиторії з обвинувальних реплік Буша на поблажливо-заступницьке ставлення до нього Трампа і, таким чином, зробити останнього центральною

фігурою в цих дебатах. Подібна тактика використовується вмiлими ораторами і, як правило, працює бездоганно.

Іноді іронія Трампа задля оборони перетворюється на агресію, як наприклад, у дебатах з Хіларі Клінтон:

Clinton. *It is just awfully good that someone with the temperament of Donald Trump is not in charge of the law in our country.*

Trump. *Because you would be in jail.*

Трамп використовує іронічне перебільшення і говорить про заключення свого опонента до в'язниці. Це допомагає йому відкинути її звинувачення та обернути ситуацію роти неї.

Важливою функцією іронії є зняття напруги, коли ситуація того потребує, коли, наприклад, палка дискусія може перерости у бійку. Уміння привести аргументи і припинити конфронтацію жартом – важливе вміння мудрого лідера.

Особливо цікавими можуть бути прес-конференції, коли в політика немає заздалегідь підготованих відповідей на питання. Саме іронія, вжита доречно та в потрібний час сприяє позитивному іміджу оратора. Іноді використання іронії є не тільки бажаною, а й потрібною.

Цю стратегію Дональд Трамп використовує на вечері в Аль-Сміті, коли він навмисно порушує неприємну проблему і глузує з неї:

The press this year is more biased than ever. You want an example? Michelle Obama gives a speech ana everyone loves it, it's fantastic. They think she's absolutely great. My wife, Melania, gives the same exact speech and people get on her case and I don't get it!

Політики іронізують над собою у передвиборчих промовах, говорячи про особисті риси, зовнішній вигляд або вік. Так, Трамп використовує іронічне перебільшення, щоб підкреслити свою популярність серед жінок:

Nobody could be better or do better for women than Donald Trump. I'd rather do well with women than with men. With men I am doing great – I am just killing everybody. With women...they are not so terrible but they could do better.

Механізм іронії порушує комунікативні очікування: замість того, щоб наголосити на своїй щедрості, занепокоєнням електорату, Трамп шокує такою незвичайною заявою у політичному контексті. Це робить його виступ неформальним.

Метафори – одні з найкращих способів вираження іронії. Іронічні метафори часто засновані на механізмі двозначності, що вимагає від її адресата знання екстралінгвістичної ситуації. Наприклад, слова Трампа на благодійному обіді після закінчення парламентських дебатів містять натяк на власну товариську і популярність, на відміну від свого опонента: «It is great to be here with a thousand wonderful people or as I call it "a small intimate dinner with some friends "or as Hilary calls it" her largest crowd of the season».

Гіпербола – ще один спосіб вираження іронії. У промовах Д. Трампа іноді застосовує гіперболи. В перекладі гіпербола визначається як «перебільшення», «надмірність»: When you open your heart to patriotism, there is no room for prejudice. The Bible tells us, "How good and pleasant it is when God's people live together in unity. We must speak our minds openly, debate our disagreements honestly, but always pursue solidarity. When America is united, America is totally unstoppable [7]. Президент хоче наголосити на тому, що запорукою успіху є єдність. Країна повинна бути єдиною і тільки так вона стане сильною державою.

Народ та влада повинні працювати над спільними цілями. Гіпербола *unstoppable* сприяє підсиленню виразності висловлення та свідчить про грандіозність і масштабність планів президента.

Ще один приклад, де Трамп іронічно перебільшує роль грошей у передвиборчій компанії:

When you are going to be Number 1 everybody is willing to give you money. It's incredible!

Використання метонімії у промові Д. Трампа є досить частотним явищем. За словами Л.Л. Славової, метонімічний перенос в американському

дискурсі використовується для позначення певних владних та бізнесових структур [5: 25 – 26].

Цей засіб доволі часто можна почути у промовах американського президента Дональда Трампа :

Washington flourished – but the people did not share in its wealth. Politicians prospered – but the jobs left, and the factories closed [7].

У наведеному прикладі Washington позначають як легітимний орган влади. Д. Трамп у своїй промові, звертаючись до народу, дає чітко зрозуміти, що Вашингтон розквітав, але з народом не ділив своє багатство. Політики процвітали, але робочі місця зникали, а фабрики закривалися. У своїй інавгураційній промові Д. Трамп зазначає, що занадто довго праця людей не оцінювалася гідно.

Це підтверджує його вислів: в той час, як політики купалися у багатстві, прості люди втрачали роботу: *Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one administration to another, or from one party to another - but we are transferring power from Washington, D.C. and giving it back to you, the American People* [7].

У наведеному прикладі можна побачити, що Д. Трамп звертається не просто до американського суспільства, а передусім до «простого народу». Президент говорить про те, що сьогодні той день коли партія демократів передає владу не просто партії республіканців, а народові. Влада більше не належить істеблішменту у Вашингтоні. Країна існує для того щоб служити людям. Д. Трамп наголошує цим висловлюванням на тому, що не влада тепер контролює людей, а люди контролюють владу.

Сарказм не завуальовано підкреслює негативні якості або події. Даний засіб користується величезною популярністю у політиків, особливо американських. З його допомогою легко можна висловити неприязнь до своїх політичних опонентів, при цьому продемонструвавши гостроту розуму, надати виразність мови і заробити очки, розсмішивши виборців.

Who wants to watch a debate for three hours? I couldn't watch Hillary for an hour-and-a-half [7]. And for a long time whether it is Trump's "The Art Of The Deal" which Obama and Kerry obviously did not read when they did this crazy deal with Iran [5]. I call President Obama the five for one president.

Так, даний вислів пов'язаний з обміном, проведеним між США і Талібаном, в ході якого сержант Боуї Бергдал був обмінаний на п'ятьох членів угруповання, які перебували у в'язниці Гуантанамо.

The last thing we need is another Bush [4]. Jeb [Bush] said we were safe with his brother. We were safe. Well, the World Trade Center just fell down! [6] Look, Obama, what did he do? No deal. He never did a deal. He did one deal. A house [8].

У політичному дискурсі зустрічаються як негативні епітети, так і позитивні, причому останніх набагато більше. Негативні епітети використовуються переважно для характеристики своїх опонентів, їх дій чи подій, до яких автор хоче висловити вкрай негативне ставлення. Позитивні епітети в основному використовуються для характеристики абстрактних понять, не пов'язаних з проблемами, обговорюваними у виступі або в ході дебатів, а також в якості компліментів на початку або наприкінці виступу.

It's great to be in a wonderful city, New York [7].

And I think I'll do a fabulous job [5].

And when I heard it was a three-hour debate that was only done to make more money for the company, for the network, I said, I'm not going to participate because I thought that the CNN debate was ridiculous [4].

What's happening to this country is disgraceful [8].

And it was a terrific thing that happened [7].

But we're going to be cutting tremendous amounts of money and waste and fraud and abuse [8].

Now everything about Obamacare was a lie. It was a filthy lie [7].

And it's disgraceful. It's a big, fat, horrible lie [5].

У політичному дискурсі Дональда Трампа зустрічається лексична анафора, яка заснована на повторенні слова або словосполучення. повторення

мовного елемента в межах короткого пропозиції підсилює емоційний вплив на адресата.

How stupid are our leaders? How stupid are these politicians to allow this to happen?

How stupid are they? [4]

We have artificially low interest rates. We have a stock market that, frankly, has been good to me, but I still hate to see what's happening. We have a stock market that is so bloated [5].

Look at Libya. Look at Iraq. Look at the mess we have after spending \$2 trillion dollars, thousands of lives, wounded warriors all over the place – who I love, OK? [8]

We have a very important election coming up. We have a presidential election coming up. We have some good people [6].

Лексичні повтори в політичному виступі спрямовані на посилення виразності мовлення, надання їй емоційності, твердження думки. Основною метою політичної комунікації є формування образу політичного діяча, завдяки цьому створюється вигідний для політика політичний імідж.

Іронічні порівняння створюють яскраві образи, які вкорінюються у свідомості людей. Саме промови Трампа насичені порівняннями. Наприклад, він говорить про відновлення Маямі Хол, залу для заходів, і проводить паралель з відродженням країни. Про реконструкцію:

This room new...We have five ball rooms. We have 700 rooms we have golf courses...A man came up to me and said: Mr. Trump it is a tremendous place...it is a really successful place! If you could do the same for the US that would be unbelievable! And you know: doing it for the US might be easier to do than doing this job here.

Тут Трамп більш серйозний і не іронічний, але слуцям може здатися, що його слова сповнені іронією, оскільки здоровий глузд каже, що, без сумніву, набагато складніше реконструювати країну, ніж будівлю.

Гра слів також є інструментом іронії. У наступному фрагменті іронія, що базується на грі слів досягається через зміну елементу стійкого словосполучення:

- *The wall is – you won't be able to touch it. You can fry an egg on that wall.*

- *You heard of a frying pan.*

- *Well, now we're introducing the frying wall.*

В даному випадку гра слів базується на ситуації, що аналізується: Дональд Трамп для опису стіни між США та Мексикою використав образне порівняння зі сковорідкою, назвав стіну настільки гарячою, (щоб ніхто не міг через неї перелізти голими руками), що на ній можливо смажити яєшню.

Ще один приклад гри слів, де Іванка Трамп представляє свого батька глядачам:

My father is the opposite of politically correct: he says what he means and he means what he says.

Вживання стилістичних засобів у політичному дискурсі є невід'ємною частиною підсилення ефекту сказаного та посилення зворотного зв'язку. Промови Дональда Трампа є яскравим прикладом політичного дискурсу.

2.2 Застосування іронії у політичному дискурсі Х. Клінтон

Хілларі Клінтон вважають впевненою в собі, амбітної жінкою, чітко усвідомлює свою значимість і компетенцію; вона інтелігентна, спокійна і обачна у виборі слів. У своїх промовах Клінтон віддає перевагу тактиці, а не жорсткості. Дуже легко зрозуміти «секрет» завоювання народної любові: вона використовує найпростіші способи спілкування зі слухачем, створює діалог, вживає найпростіші слова, показуючи тим самим, що вона знаходиться на рівні з потенційними виборцями.

Практично у всіх її виступах, і не тільки в рамках агітаційної кампанії, звучать фрази *you know, in a sense, you see, do not you believe* [8]. Будучи досвідченим політичним діячем, колишня перша леді Сполучених Штатів

відмінно знає психологію людей і використовує прості, проте ефективні прийоми, щоб отримати довіру.

Хілларі Клінтон часто критикують у відсутності почуття гумору та використанні підготовлених відповідей, написаними її спічрайтерами. Дійсно, порівнюючи її промови із Дональдом Трампом, вона дотримується більш офіційного стилю, але, без сумніву, іронія притаманна виступам політика.

Уміло використана іронія робить політичний дискурс більш яскравим, насиченим і переконливим, а іронічний політик володіє мистецтвом маніпулювання громадською думкою краще, ніж оратор, що обходиться без іронії. Політичні метафори часто містять іронічний відтінок. Крім того, іронічність укладена в підтексті: за багатообіцяючою зовнішністю і пихатими промовами ховається колишня сутність.

В іронічних метафорах може бути використана гра слів. Так, наприклад, Хілларі Клінтон іронічно назвала прихильників Трампа *basket of deplorables*, а свій електорат – *basket of adorables*. Іменника *deplorables* в англійському мові до цих пір не існувало, а в поєднанні з *basket*, воно може перекладатися як «відро покидьків» (маються на увазі расисти, сексисти, гомофоби, ксенофоби, ісламофобії і т.д.).

Протилежність цьому – *adorables*, має схоже звучання, але при перекладі гра слів втрачається. *Adorables* – це улюбленці, «очаровашки», які зібрані швидше в букет, ніж у відро.

Критика опонента є ефективною якщо присутня іронічна двозначність. Так, наприклад, Хілларі Клінтон, критикуючи свого опонента під час передвиборних дебатів, використовує двозначну іронію:

«People look at the Statue of Liberty and they see a proud symbol ... a beacon of hope for people around the world. Donald looks at the Statue of Liberty and sees a four. Maybe a five if she loses the torch and tablet and changes her hair».

Дійсно, репутація Трампа стосовно жінок славнозвісна, та порівняння Статуї Свободи з одною із красунь є досить іронічним. Статуя Свободи, метафорично втілює мрію людей, в очах Трампа (за словами його політичного

опонента) уподібнюється учасниці на конкурсі краси в очікуванні оцінки журі. Для розуміння критики і глузування укладеної в іронії Клінтон, необхідне знання екстралінгвістичної ситуації – безсторонні факти з біографії Трампа про його стосунки з жінками. Ця метафора не тільки критикує Трампа, а й вносить елемент розваги в виступ Клінтон.

Пізніше в тому ж виступі Клінтон знову використала неоднозначні натяки та нагадала про стурбованість Трампа своїм здоров'ям:

Donald is really as healthy as a horse. You know the one Vladimir Putin rides around on.

Використовуючи іронію задля захисту, Клінтон у прихованій формі звинувачує Трампа у надмірній лояльності до Росії, що допомагає їй запобігти питання про її власне здоров'я.

Також можна простежити іронію Х. Клінтон у висміюванні «красномовства» колишнього свого опонента Б.Обами та критики його за надання буденним висловленням глобального значення:

The sky will open, the light will come down, celestial choirs will be singing.

Ще один приклад, коли використовуючи іронію, Х. Клінтон захищається від своїх опонентів:

«I am not known for my sense of humour ... people say I am boring compared to Donald ... but I am not boring at all ... In fact I am the life of every party I attend ... and I have been to three».

У даних прикладах присутній самоіронія, яка відсікає всі подальші спроби критики і є потужним знаряддям захисту від нападок. Так, у промові Х.Клінтон несподіване додавання в кінці фрази *and I have been to three* є порушенням комунікативних очікувань адресата і сигналізує про те, що мовець використовує іронію.

Коли Х. Клінтон говорила про те, що Дональд Трамп відмовився від підтримки Девіда Дюка, вона заявила:

«Only later, again undermounting pressure, did he back track».

Лексична одиниця «відступив» вказує на понятійну сферу «війна». Отже, можна зробити висновок, що тут ми стикаємося з соціоморфною моделлю політичної метафори. Так, політик використовувала дану метафору, щоб прикрасити дії Трампа, показати, що він не просто відмовився від своїх слів, а саме «відступив» від своєї позиції.

У прикладі: «And do not be distracted by his latest attempts to muddy the waters» Хілларі вдається до використання метафори для того, щоб більш наочно показати дії Трампа, які вона не схвалює і викликати у аудиторії негативне ставлення до діяльності майбутнього президента.

«The hate burns». В даному випадку ми стикаємося з іронічною моделлю політичної метафори. Щоб акцентувати увагу аудиторії на те, як деякі громадяни відносяться до Д. Трампа, Клінтон порівнює ненависть з вогнем, що допомагає їй більш емоційно визначитися зі ставленням до суперника.

Як вже було зазначено, в жіночій мові часто зустрічається градація. Вона надає промови емоційність і показує щире зацікавлення і залученість. Клінтон вдається до використання цього прийому в промові, присвяченій глобальній проблемі тероризму:

«It enslaves tortures and rapes women and girls», «We will need all of you to keep volunteering, contributing, doing everything you can ... how important it is that we do stay ahead of those who wish to do us great harm, without panic, without paranoia but with resolve» [20].

В останньому уривку крім градації (panic, paranoia) також можна відзначити використання антитези (with, without). Це один з улюблених прийомів колишньої першої леді США. Антитеза властива більше чоловічим мовним тактикам. Використання її в агітаційному дискурсі Хілларі Клінтон можна пояснити тим, що вона хоче бути сприйнятою серйозно, виглядати офіційно і професійно, разом з тим показуючи м'якість і жіночність.

У такому серйозному питанні, як боротьба з тероризмом, навіть жінці-політику доводиться вести себе жорстко і безкомпромісно:

«We can not contain ISIS. We must defeat ISIS» [21].

У цьому висловлюванні ми бачимо подвійну антитезу (can not, must, contain, defeat), яка показує рішучість і непохитність кандидата в президенти.

Варто відзначити, що Хілларі Клінтон часто намагається використовувати досить складні лексичні і граматичні конструкції, бажаючи підкреслити свою компетентність і освіченість. В умовах жорсткої політичної конкуренції їй необхідно тримати відсіч і іноді підключати прийоми чоловічого політичного дискурсу.

Для її мови характерно використання структурно і семантично ускладнених оборотів. Складні конструкції і політично забарвлена лексика характеризують її мову як суто жіночу, компенсують гендерні відмінності, з їх допомогою вона ніби намагається зрівняти своє становище в світі політики з позиціями чоловіків.

У той же час, не дивлячись на велику кількість складних конструкцій у промовах, Хілларі Клінтон намагається бути ближче до звичайних громадян. Одним із прийомів апеляції є звернення, яке активізує увагу слухача. Звернення виражається через вступні конструкції і наказовий спосіб:

«Try rolling up your sleeves while you're wringing your hands».

Такі фрази, як *do not you believe, think about it, in a sense, you know, you see*, звучать не тільки на передвиборних кампаніях, а й майже у всіх публічних виступах Клінтон.

Як вже було зазначено, найменше відхилення від мовної норми і норм етикету в мові жінки буде зустрінуте негативом, тому Клінтон намагається бути коректною в своїх висловах і підбирає максимально нейтральні лексичні одиниці, кажучи про таких делікатних питаннях, як протистояння з Китаєм і Росією:

«Against competitors like Russia and China».

Слово *competitors* в даному контексті виступає в якості евфемізму і допомагає згладити гострі кути в умовах необхідності згадати існуючу проблему.

Використання банальних на перший погляд метафор відіграє дуже важливу роль в публічних промовах. Метафори в політичному дискурсі давно перестали бути засобом прикраси готової думки, вони перетворилися в якийсь спосіб мислення, повсякденну реальність мови:

«To make the middle class mean some thing again, with rising in comes and broader horizons» [33].

І хоча порівняння щасливого майбутнього з новими горизонтами, що відкриваються є досить тривіальним, воно все одно викликає позитивну реакцію у слухача.

Клінтон не боїться вступати у відкриту боротьбу з опонентом і задіє всі можливі засоби експресії. Висловлюючи свою незгоду з тезами програми Дональда Трампа, вона каже, що він розорить країну, і порівнює Америку з збанкрутілим казино: *«We can not let him bankrupt America like we are one of his failed casinos»*.

У своєму виступі в Стенфорді, головною тезою якого є боротьба з міжнародним тероризмом, Клінтон каже про важливість співпраці країн світу в такому непростому питанні і знову вдається до використання метафори:

«When you cultivate effective partners, you can harvest real rewards».

Міцні партнерські відносини вона порівнює з урожаєм: щоб добитися хорошого результату, потрібно докласти багато зусиль.

Говорячи про необхідність залучення компетентних фахівців до боротьби зі світовим тероризмом, Хілларі Клінтон каже наступне:

«To do all this, we need an intelligence surge and so do our allies».

У цьому висловлюванні метафора переплітається з метонімією. Кандидат в президенти вибирає слово surge («велика хвиля») для того, щоб підкреслити гостру нестачу кваліфікованих кадрів.

Лексема intelligence в даному контексті замінює поняття «люди, фахівці» та вказує саме на важливість їх знань, умінь і високого рівня підготовки. Завершується фраза інверсією (so do our allies), яка також характерна для політичного дискурсу.

У своїх виступах Х. Клінтон також вдається до гіперболи, перебільшень. Так, наприклад вона каже про свого чоловіка та перевагу демократів:

When my husband was asked: “What did you uniquely bring to Washington?” – he answered: “Arithmetic”.

У цій фразі іронія функціонує як порушення комунікативних очікувань – замість того, щоб назвати щось дуже значне – відповідь дуже проста та скромна.

Також варто відзначити, що Хілларі Клінтон часто використовує в своїх виступах прийом синтаксичного паралелізму, нерідко посиленого анафорою, що надає промові більшої переконливості, експресивності і робить акцент на важливій інформації:

«Prosperity can not be just for CEO sand hedge fund managers. Democracy can not be just for billionaires and corporations».

Іноді в її промовах паралельні конструкції навіть влітаються одне в одну:

«Because this country belongs to all of us, not just those at the top. Not just the people who look one way, worship one way, or even think one way».

Згідно з дослідженнями, сфери спорту і війни є в політиці головними джерелами метафор, тому що несуть в собі змагальний характер і дух боротьби.

Клінтон, розмірковуючи про необхідність змін в політичній структурі країни, говорить:

«We do not hide from change, we harness it».

Вона вибирає слово harness, вказуючи на необхідність прийняття рішучих заходів і швидких дій, як в кінному спорті, де потрібно вміти справлятися з норовливим тваринам.

Особливу увагу варто звернути на наступний уривок публічного виступу в Нью-Йорку в червні 2015 р .:

«Now, there may be some new voices in the presidential Republican choir, but they're all singing the same old song ... A song called «Yesterday» You know the one: all our troubles look as though they're here to stay ... and we need a place to hide

away ... They believe in yesterday. And you're lucky I did not try singing that, too, I'll tell you!»

Розгорнута метафора в першому реченні привертає увагу слухача. Порівняння республіканців зі струнким хором, який іноді розбавляють нові голоси, додає якийсь відтінок іронічності. Для додання образності і переконливості Клінтон також використовує прийом алюзії і робить відсилання до знаменитої пісні групи The Beatles «Yesterday», кажучи про зжили себе напрямках в політиці держави.

Вона зазначає, що, незважаючи на постійну появу нових людей в політичній системі, ситуація в країні не змінюється. Завершується даний фрагмент досить доречним жартом, гумор робить представника влади ближче до звичайних громадян і розбавляє довгий і серйозний монолог.

Під час передвиборних дебатів Хілларі Клінтон піддавалася жорсткій критиці з боку своїх суперників. Захищатися і наносити удару у відповідь їй допомагала іронія: There is nothing like sharing a stage with Donald Trump. Donald wanted me drug tesred before last night and I so flattered that Donald thought I used some kind of performance enhancer. And I did, it's called preparation.

Тактика Клінтон проста і в той же час переконлива: спочатку визнати звинувачення, а потім, використовуючи іронію парадоксу, перевернути сенс сказаного, одночасно протиставивши себе Д. Трампу. Підґрунтя ясне: Х. Клінтон готується до виступів, на відміну від Д. Трампа, отже, вона – серйозна людина, що заслуговує на довіру виборців.

Хілларі Клінтон вважається одним з кращих ораторів в Америці, чия унікальна риторика будується на віртуозному використанні різних мовних засобів, за допомогою яких політик не тільки в своєму розпорядженні аудиторію до себе, а й впливає на емоції слухачів.

Висновки до другого розділу

Політичні промови сорок п'ятого президента США Дональда Трампа є досить специфічними як для політика, оскільки глава держави поєднує всі

елементи мовного дискурсу для отримання бажаного результату та досягнення своїх цілей від свого електорату.

Промови даного політика насичені ситуативною іронією, котра створюється за рахунок використання у мовному дискурсу таких стилістичних засобів, як різні типів повторів, а також зегми, оксиморону, каламбуру, емфатичні конструкцій, епітети, різноступеневих образних порівнянь та антитези.

Всі вищевказані засоби спрямовані на привернення уваги до фігури політика, акцентування уваги на різних злободенні проблеми, а також жорстке протистояння опонентам. Не можна не відзначити, що, незважаючи на репутацію Трампа як вельми ексцентричного політика, його мови завжди викликають аншлаг, а він сам перебуває на вершині рейтингів, що досягається завдяки не тільки його харизматичності, а й грамотного використання всіляких стилістичних і виразних засобів.

У своїх промовах він використовує багато образно-стилістичних засобів, які сприяють створенню його політичного образу та іміджу, з одного боку, а також висвітлюють певні сторони його особистості, з іншого. І одним із таких засобів мовної вербалізації є застосування іронії.

Аналізуючи політичні промови Хілларі Клінтон можна звернути увагу на те, що для впливу на аудиторію політичні лідери вдаються до ряду засобів аргументації. Переконавання в політичному дискурсі реалізується через вербальні стратегії і тактики, серед яких можна виділити семантичні (оціночні слова, повтори) і аргументативні (риторичні запитання, згадка традиційних цінностей, позитивна саморепрезентація, дискредитація політичного опонента).

У своїх промовах політик використовує наступні тактики: генералізації, солідаризації, посилення на авторитети, аналогії, протиставлення, позитивної перспективи, критики, дискредитації.

Аналізуючи політичні промови Хілларі Клінтон можна звернути увагу на те, що для впливу на аудиторію політичний лідер уміло використовує іронію, робить політичний дискурс більш яскравим, насиченим і переконливим, а

іронічний політик володіє мистецтвом маніпулювання громадською думкою краще, ніж оратор, що обходиться без іронії. Політичні метафори часто містять іронічний відтінок. Крім того, іронічність укладена в підтексті: за багатообіцяючою зовнішністю і пихатими промовама ховається колишня сутність.

Варто відзначити, що Хілларі Клінтон часто намагається використовувати досить складні лексичні і граматичні конструкції, бажаючи підкреслити свою компетентність і освіченість. В умовах жорсткої політичної конкуренції їй необхідно тримати відсіч і іноді підключати прийоми чоловічого політичного дискурсу.

Також варто відзначити, що Хілларі Клінтон часто використовує в своїх виступах прийом синтаксичного паралелізму, нерідко посиленого анафорой, що надає промови більшій переконливості, експресивність і робить акцент на важливій інформації.

Тактика Клінтон проста і в той же час переконлива: спочатку визнати звинувачення, а потім, використовуючи іронію парадоксу, перевернути сенс сказаного, одночасно протиставивши себе Д. Трампу. Підгрунття ясне: Х. Клінтон готується до виступів, на відміну від Д. Трампа, отже, вона – серйозна людина, що заслуговує на довіру виборців.

РОЗДІЛ 3

ВІДТВОРЕННЯ ІРОНІЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Д. ТРАМПА ТА Х. КЛІНТОН

3.1 Способи перекладу іронії

Як мовне явище іронія проявляється у висловленні протилежного під зовні позитивними характеристиками. Часто це протилежне виражається у мовних одиницях, які самі по собі вважаються важкими для перекладу. Найбільш загальною проблемою перекладу іронії є невідповідність вираження іронії у різних культурах, адже вона може бути різною за низкою характеристик: форма, функції, зміст та ін. у неподібних мовах та культурах. [4: 111].

Переклад цього стилістичного засобу складається з двох етапів: спочатку необхідно розпізнати іронію і потім вже її відтворити. Саме через це подвійне значення у перекладачів можуть виникнути труднощі при відтворенні іронії.

Розпізнати іронію часто можливо лише на відповідному культурному фоні. Як і будь-який вислів із яскравим культурним підґрунтям, іронію часто неможливо перенести в іншу культуру повною мірою.

До проблем перекладу належать зокрема непрямі висловлювання, чий прихований смисл легко відчитується в контексті культури-джерела, однак цей смисл часто неможливо донести до цільової аудиторії, “просто переклавши” текст. Різновидом такого прихованого смислу є іронія.

Отже іронія передбачає розрив або невідповідність між тим, що мовець стверджує, і тим, що загалом мається на увазі – чи в момент висловлювання, чи в пізнішому контексті історії. Іронію розуміють як естетичну оцінку, що ґрунтується на невідповідності між дійсністю та ідеалом; ця оцінка може стосуватися текстів, промов, подій, вчинків тощо. Усі різновиди іронії так чи інакше пов’язані з усвідомленням невідповідності між розумінням дійсності або очікуваннями й тим, що відбувається насправді.

Так як іронія полягає в озвучуванні протилежного в зовнішньо позитивних характеристиках, іноді імпліцитне виражається в мовних одиницях, які самі по собі представляють труднощі для перекладу, але набагато частіше проблема полягає в невідповідності традиційно застосовуваних способів вираження іронії в різних культурах. Вираз іронії, глузування здійснюється різними способами, які можуть відрізнятися за формою, змістом і функціях в різних мовах і мовних традиціях. Найпростішим способом вираження іронії в англійській і українській мовах є лапки, коли цілком стандартне і очікуване слово або фраза беруться в лапки в стандартному контексті. Такі ситуації, як правило, легко відтворюються аналогічним прийомом, за винятком області замовчування, яка може змінюватися в залежності від збігу або розбіжності граматичних складових вихідної одиниці:

(22) *Do you think these are “the good news” – Чи ви вважаєте це «хорошими новинами»?* (PT, URL).

У перекладознавстві існують різні погляди щодо способів відтворення іронії. Одним із способів є використання принципу контрастного зіткнення, тобто порушення семантичної і граматичної сполучуваності, зіткнення лексики з різним стилістичним забарвленням [1: 39]. Спираючись на інший спосіб – вільний переклад, в такому випадку, дозволяє отримати бажаний результат, оскільки буквальний може призвести до зникнення іронії [10: 58].

Основною проблемою, що викликає необхідність мовних перетворень, є наявність в іронічному контексті компонентів, невідомих в культурі тієї мови, на яку здійснюється переклад. Невідповідність деяких елементів культур зумовила використання при перекладі певних прийомів, метою яких є створення найбільш оптимальних варіантів перекладу іронічних конструкцій, а також прагнення зберегти індивідуальний стиль автора. Існує чотири окремих способи перекладу іронії:

- повний переклад
- розширення вихідного іронічного звороту
- антонімічний переклад

- додавання змістових компонентів

Кожен з них слід розглядати окремо, аналізуючи при цьому супутні лексичні та граматичні трансформації, до яких вдається перекладач для відтворення іронічного ефекту.

Повний переклад з незначними лексичними або граматичними перетвореннями є одним із способів перекладу іронії. Як видно з наведеного прикладу, кожному з компонентів, що беруть участь у створенні іронії, вдалось знайти відповідник у мові перекладу, завдяки чому іронічний ефект було успішно відтворено:

(29) *The old wine in a shiny new bottle.* - *Старе вино у блискучій новій пляшці* (PT, URL).

Це являє собою приклад повного перекладу, перевагою якого є знаходження буквальних еквівалентів у мові перекладу.

Переклад повного виразу із деякими лексичними чи граматичними змінами застосовується у випадках, коли це дозволяє не тільки умовний, а і граматичний склад іронічного перетворення в оригінальному тексті, за умови збігу соціальних або культурних асоціацій. Зазвичай, такі випадки не викликають труднощів для перекладу і відтворюються аналогічним прийомом, наприклад:

(28) *I do understand your sensivity and I will change it to gangsters.* - *Парламент схожий на мафію. – Я розумію, що це вас образило. Нехай буде не мафія, хай буде гангстери* (HC, URL).

Не викликає труднощів переклад іронії, яка в тексті виражена одним або двома словами (прислівником, іменником, прикметником). Словосполучення (14) *Tough cookie* – *міцний горішок* використовується у протилежному, іронічному значенні. У перекладі воно відтворене своїм прямим відповідником. Те саме можна сказати про випадки, коли іронія виражена риторичним запитанням. Зазвичай, такі випадки не викликають труднощів для перекладу і відтворюються аналогічним прийомом, наприклад:

(27) Where I could stand in the middle of Fifth Avenue and shoot somebody and I wouldn't lose any voters? (PT, URL). - Чи то я можу посеред П'ятого Авеню когось застрелити та при тому не втратити жодного голоса?

В умовах, коли повний переклад не здатен відобразити необхідне значення, а також стилістичне навантаження, зміст може бути передано шляхом додавання змістових компонентів або навіть перетворення образної основи іронічного звороту. Таким чином, речення:

(52) He is a JOKE, but if you like high taxes and crime, he's your man. – Він – посміховисько! (НС, URL). Але якщо вам до вподоби великі податки та злочинність, то він саме той, кого ви шукаєте.

Найбільш доречним та раціональним в даному випадку є застосування прийому додавання змістових компонентів.

Наступним способом перекладу іронії є антонімічний переклад, коли форма слова чи словосполучення замінюється на протилежну (позитивна – на негативну і навпаки):

(13) I don't think I ever heard so many horrible, horrible things said about me in one week. 38 million dollars worth of horrible lies (PT, URL). – Думаю, я ніколи не чув стільки брехні про себе протягом одного тижня. Набрехали на 38 мільйонів доларів.; або A lot of people don't think I will beat Hillary, but they should prepare to be wrong. – Багато хто думає, що я не зможу перемогти Хіларі, але їм слід бути готовими помилитися.

Також іронія може втілюватись за допомогою гіперболи, перебільшень:

(4) Nobody could be better or do better for women than Donald Trump. I'd rather do well with women than with men. With men I am doing great – I am just killing everybody. With women...they are not so terrible but they could do better (PT, URL). – Хто може бути краще за Трампа для жінок? З жінками я б поведився краще, ніж з чоловіками. З чоловіками ще краще – я би просто вбив кожного. З жінками... вони не настільки жахливі, але могли б бути краще.

(63) *We would have been happy to just let this go as another one of the million dumb things Trump has done.* (НС, URL) – *Ми б із задоволенням це сприйняли як одну з чергових дурниць Трампа.* У цьому прикладі для досягнення іронічного ефекту використовується поєднання гіперболи та лексичної одиниці *dumb* – *брак інтелекту*, що надає оцінку діям Дональда Трампа.

Існує декілька правил, які можна застосувати для перекладу іронії:

Відомо, що у створенні іронічності важливе місце посідають особливі стилістичні прийоми, мета яких полягає у створенні певних звукових ефектів, тобто поєднання ряду фонетичних засобів. На письмі звукова організація мови отримує іноді особливі форми, які лише підказують характер бажаної звукової інтерпретації [1: 271]. Як відомо, одним з найефективніших засобів емоційного впливу на читача, засобом надання окремим словам та словосполучення особливої емпізи, являється інтонація. Інтонація традиційно визначається як складне поєднання висоти тону, сили звучання, темпу вимовляння, ритмічної організації, дистрибуції пауз, особливе поєднання яких і є засобом вираження іронії висловлювання [4: 134]

Іншим прийомом, що пов'язаний зі звуковою орієнтацією мови та слугує для створення іронічного ефекту висловлювання, є звуконаслідування (ономатопея). Сутність цього прийому полягає в тому, що звуки підбираються таким чином, що їх комбінація відтворює будь-який звук, що асоціюється з виконавцем цього звуку [1: 272]. Фонетичні засоби у порівнянні з стилістичними та лексико-граматичними є менш частотними у створенні іронічного ефекту. Для вираження певних функціональних значень використовуються різні групи слів, які, в свою чергу, є виражальними засобами. До них належать варваризми, неологізми, фразеологізми та ін. До засобів створення іронії також належать неологізми, використання слів із різною асоціацією [6: 408]. Окрім того, підсилення емоційного забарвлення висловлювання забезпечується лексико-граматичними засобами створення гумористичного ефекту.

Щодо стилістичних засобів створення іронічного ефекту, то серед найчастотніших виділяють такі [3: 197]: порівняння; зевгма; оксиморон. Серед інших стилістичних засобів створення тексту з іронічним ефектом філологи наводять: гру слів, використання метафор, гіперболу, персоніфікацію і т.ін.

Гра слів – це стилістичний прийом, який будується на поєднанні слів на основі їх співзвучності або багатозначності. В наступному прикладі іронія досягається саме цим прийомом через змінення стійкого словосполучення *frying pan*: (40)*The wall is – you won't be able to touch it. You can fry an egg on that wall. – You heard of a frying pan* (PT, URL). - *Стіна, до якої ви не в змозі доторкнутися. Ви навіть можете посмажити яєшню на тій стіні. А Ви почули сковороді.*

В даному випадку гра слів базується на ситуації: Дональд Трамп використовував для опису стіни між США та Мексикою образне порівняння зі сковорідкою, називаючи стіну настільки гарячею, (що ніхто не міг би через неї перелізти голими руками), що на ній можна смажити яєшню. Скрита оцінка тут полягає у порівнянні корисності сковорідки за свою ціну та корисності Мексиканської стіни за свою, яка, як заявляє Трамп, також може бути використаною для приготування яєшні.

Гра слів на основі багатозначності лексичної одиниці, де використовується лексико-стилістичний прийом наведено у наступному прикладі:

(69) *I feel that you fight your beauty and you often use the medium of hair to fight* (PT, URL). - *Я відчуваю, що ви боретесь із красою та зазвичай використовуєте волосся для боротьби.* У даному прикладі обігрується значення глагола *to fight* – *боротися, ліквідувати, запобігти, намагатися досягти чогось.*

Ще одним прикладом досягнення іронії через гру слів є наступний фрагмент на основі багатозначних лексичних одиниць, а саме глагола *to master* (1)*отримати контроль, 2)отримати знання або навички*):

(53) Mastering foreign affairs Trump may not have mastered object permanence which you really need to be a good president or even a good baby (НС, URL). - Набуваючи досвід у зовнішній політиці, Трамп, можливо, не засвоїв уявлення про стабільність, яка потрібна як президенту, так і хорошій дитині.

У результаті використання іронії на основі гри слів, Трамп піддається критиці у некомпетентності як політика, не здібного не тільки розібратися із зовнішньою політикою, а й навіть з тим, що його порівнюють із маленькою дитиною. В основі цього іронічного фрагмента полягає прихована соціальна оцінка, що є одною із головних ознак використання іронії. Гра полягає у протиставленні *a good president – a good baby*, що підсилює іронічний ефект.

Найбільш використовуваним стилістичним засобом вираження іронії є порівняння, тому на прикладі з художнього твору розглянемо детальніше цей прийом:

(60) *He's like – Sounds like Gilbert Gottfried after inhaling helium and sitting on his own balls* (PT, URL). – Він наче Гілберт Готфрід, що набрав гелія у рот та сидить на своїх власних шарах.) (62) *He's like a guy who gets caught on camera robbing a liquor store and says, "That's not me, but whoever it is very handsome"* (PT, URL). – Він схожий на хлопця, що потрапив під камери, грабуючий винний магазин та каже: «Яким би красенем я не був – це не я!»

(61) *And, seriously, how did we end up with a president who sounds like Jar Jar Binks?* (PT, URL) – Чи то Джа Джа Бінкс різко став нашим президентом?

Неаби-яке значення відіграють у відтворенні іронії метафори. Політичні метафори часто передають іронічний відтінок. Іронічні метафори мають у підтексті насмішку, критику, часто виражають емоційно-негативне ставлення до об'єкту іронії, наприклад:

(17) *Republicans must realize that scandals don't weaken Hilary Clinton, they only make her stronger. Hilary Clinton eats scandals for breakfast* (НС, URL). - Республіканці повинні зрозуміти, що скандали не послаблюють Хіларі Клінтон, а лише роблять її більш сильною. Хіларі Клінтон їсть скандали на сніданок.

У цьому прикладі наводиться метафора з гастрономічної теми з'їсти скандали на сніданок, що вказує на мові політичних метафор «з'їсти» - отримати перемогу.

Тож, підсумувавши, можна виділити декілька правил і відтворенні іронії українською мовою:

- Переклад, що включає невеликі лексичні чи граматичні перетворення. Але це можливо лише у тому випадку, коли соціально-культурні реалії у мові оригіналу і мові перекладу збігаються.
- Розширення змісту іронії застосовують у тому випадку коли читачу буде важко зрозуміти перекладену іронію, бо вона прихована у культурних особливостях. Зазвичай такі додавання існують у вигляді дієприкметникових чи дієприслівникових зворотів, поширених словосполучень.
- Переклад, що має на меті застосування протилежних значень називається антонімічний. Якщо між мовами існує невідповідність у лексичних чи граматичних нормах процес прямого перекладу погіршується, застосовують антонімічний переклад.
- Якщо умові перекладу недостатньо мовних форм, аналогічних до тих, що є в мові оригіналу, щоб зберегти смисл висловлювання, може застосовуватися прийом додавання.
- Якщо дослівний переклад є неможливим, застосовується культурно-ситуативна заміна. Перекладач бере до уваги тільки смисл іронії і шукає смисловий відповідним у мові перекладу.

Проаналізувавши способи перекладу найбільш вживаних мовних засобів реалізації іронії було зроблено наступні узагальнення. При перекладі іронічних зворотів, вираженням іронії в яких слугує інтонація, найчастіше застосовується повний переклад та додавання змістових компонентів, менш вживаними є способи розширення вихідного іронічного звороту та антонімічний переклад. Для передачі англомовних текстових фрагментів з порівняннями використовують додавання змістових компонентів, розширення іронічного

звороту, повний переклад. Такі мовні засоби як гіпербола, метафора, каламбур та парадокс найчастіше перекладають за допомогою додавання змістових компонентів.

3.1.1 Дослівний переклад

Дослівний переклад – вид перекладу за якого кожне слово речення МО передається в МП у такому ж порядку слів, що предсталений у МО, і повністю відповідає за семантикою. Дослівний переклад полягає у передачі структури речення без якихось змін конструкції і без суттєвої зміни порядку слів.

Дослівний переклад може слугувати при правильній передачі думки перекладеного тексту намагається до максимально близького відтворення синтаксичної конструкції і лексичного складу оригіналу. У тих випадках, коли синтаксична структура перекладеного речення може бути і у перекладі виражена аналогічними засобами, дослівний переклад може розглядатись як остаточний варіант без подальшої обробки, але такі збіги трапляються начасто. Частіше при дослівному перекладі виникає те чи інше порушення синтаксичних норм.

Дослівний переклад з незначними лексичними або граматичними перетвореннями застосовується в тих випадках, коли це дозволяють як словесний, так і граматичний склад іронічного обороту в початковому тексті, за умови збігу соціально-культурних асоціацій. Перевагою дослівного перекладу є знаходження прямих еквівалентів у мові перекладу:

(23) *What would you do with people who avoid tax? – I would kill them (PT, URL). - Що б ви зробили з людьми, які ухиляються від податків? – Я би вбив їх.*

Дослівний переклад із незначними лексичними чи граматичними перетвореннями застосовується у випадках, коли це дозволяє не тільки словесний, а і граматичний склад іронічного звороту в тексті оригіналу, за умови збігу соціально-культурних асоціацій. Не викликає труднощів переклад іронії, яка в тексті виражена одним або двома словами, що вжиті у протилежному значенні, наприклад:

(11) *No. I promise – if I wanted it, I would have got it (PT, URL). - Ні, я запевняю – якщо б я хотів, я б це отримав.*

Безсумнівно, при перекладі жартів, каламбурів, іронії та інших гумористичних одиниць виникають певні труднощі. Дослівний переклад гумористичного вислову часто спотворює первинний смисл чи й узагалі виявляється нісенітницею, оскільки кожна культура має власні метафори, ідіоми та способи створення тонкої двозначності. Найскладнішими для перекладу мовностилістичними засобами, що створюють гумор є каламбури, слова-портмоне, евфемізми, а також конверсія і алітерація.

3.1.2 Контекстуальна заміна

Контекстуальна заміна – лексична перекладацька трансформація, внаслідок якої перекладним відповідником стає слово або словосполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу.

Іронія розглядається як концептуальна проекція двох різних ментальних просторів, опозиція між якими у контексті породжує іронічну оцінку. Це процес зародження нового значення, де мовець висловлюється, маючи на думці протилежне, з метою досягнення певного контекстуального ефекту. Крім того, навіть якщо вхідні простори не протилежні один одному у плані змісту, вони можуть містити певну контрастуючу інформацію, яка створює іронію.

Слід зазначити, що не існує точних правил створення контекстуальних заміन, оскільки переклад слів в таких випадках залежить від контексту їхнього вживання, але існують основні прийоми створення контекстуальних замін:

- Розширення вихідного іронічного обороту застосовується в тих випадках, коли сенс іронічного слововживання неочевидний для іншомовного культурного середовища. У таких випадках частина

компонентів іронії вбирається в словесну форму у вигляді дієприслівникових або дієприкметникових оборотів, розширених атрибутивних конструкцій та ін..

- Антонімічний переклад, тобто переклад з протилежним граматичним або лексичним значенням, застосовується тоді, коли прямий переклад ускладнює перекладну структуру через відмінність граматичних або лексичних норм і тим самим затемнює або взагалі не передає зміст іронії.

- Додавання смислових компонентів застосовується в тих випадках, коли потрібно зберегти вихідні лексико-граматичні форми (наприклад, цитати) в умовах інформаційної недостатності аналогічних форм в мові перекладу.

- Культурно-ситуативна заміна застосовується в тих випадках, коли пряме відтворення способу вираження іронії неможливе, оскільки воно не буде сприйнятим культурою перекладу, а сама іронія повинна бути передана, оскільки вона становить істотну частину авторського способу вираження.

Отже, в підсумку можна зазначити, що інтертекстуальна іронія утворюється при зіставленні двох різних за тональністю контекстів, що містять спільний елемент– фразу, уривок, сюжетну лінію тощо – який функціонує як алюзія метатексту на прототекст. Відтак, аби зберегти інтертекстуальну іронію в перекладі, треба відтворити в цільовому тексті контраст між тональностями метатексту й прототексту, що зіставляються через алюзію, залишивши можливість «наївного» прочитання. Цільовий текст, як і оригінал, має бути когерентний (взаємопов'язаним) уже «на поверхні»; глибші смисли мають бути неочевидними й доступними лише для інтертекстуально-свідомих читачів. При інтерпретації тексту з інтертекстуальними посиланнями перекладачеві варто орієнтуватися не на суб'єктивні асоціації, а на національно-культурні смисли компонентів тексту як семіотичних одиниць і, відповідно, відтворювати ці смисли в цільовому тексті, послуговуючись цілим спектром тактик. Існує два

загальні підходи до відтворення в цільовому тексті інтертекстуальної іронії: очуження та одомашнення. Очуження означає збереження в цільовому тексті інтертекстуальних елементів, що асоціюються з культурою-джерелом. Одомашнення трактується як заміну таких культурно-специфічних елементів тексту-джерела елементами, що відоміші в цільовій культурі, хоч і не обов'язково належать до неї.

3.2 Застосування перекладацьких трансформацій при відтворенні іронії у промові Д. Трампа та Х. Клінтон

Перекладацькі трансформації – один із основоположних термінів, що описують процес перекладу, який означає міжмовні перетворення, перебудування елементів вихідного тексту, операції перевираження змісту чи перефразування з метою досягнення перекладацького еквівалента.

Серед ключових завдань перекладача для досягненні адекватності є здатність якісно і вміло застосувати різні перекладацькі модифікації, трансформації, які необхідні для того, щоб текст перекладу якомога точніше передав всю інформацію, закладену в тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови перекладу. Такі трансформації розглядаються як способи перекладу, які перекладач може використовувати при здійсненні перекладу різних оригіналів в тих випадках, коли словникова відповідність відсутня або не може бути використаною за умовами контексту.

Перекладацькі трансформації являють собою особливий вид перефразування - міжмовне, яке має суттєві відмінності від трансформацій в рамках однієї мови. Коли ми говоримо про одномовні трансформації, то ми маємо на увазі фрази, які відрізняються одна від одної за граматичною структурою, мають практично один і той же зміст і здатні виконувати в даному контексті одну і ту ж комунікативну функцію.

Як відомо, процес перекладу не є простою заміною одиниць однієї мови одиницями іншої мови. Навпаки, це складний процес, що включає ряд труднощів, які необхідно долати перекладачеві. Одним із прийомів, які допомагають перекладачеві, є трансформації.

У процесі перекладу комічного, а саме іронії може постати проблема неперекладності та безеквівалентності, передусім коли йдеться про культурно-специфічні реалії та національний гумор, які можуть здатися незрозумілими поза межами певної країни у разі дослівного перекладу.

Перекладачі використовують чимало трансформацій і прийомів адаптації для відтворення гумористичного ефекту, оскільки важливою є адекватна передача змісту з досягненням умотивованого впливу на цільову аудиторію.

Відтворення та збереження гумористичного ефекту – це дуже складна творча робота. Не завжди можна дослівно перекласти фразу, не втративши гумористичне послання; іноді перекладачі вдаються до дослівного перекладу гумористичної фрази, але їм доводиться або пояснити цей жарт, або ж втратити його, і навіть буває важко зрозуміти, чи жарт це взагалі. Тому перекладачеві доводиться досліджувати глибинний зміст політичного дискурсу, щоб обрати відповідний цікавий еквівалент для передачі повного змісту висловлювання. Безперечно, влучними можуть бути і випадки калькування або транслітерування, проте це лише тоді, коли така назва є аналогічно змістовною для обох сторін – іншомовної та цільової.

При перекладі та адаптуванні іронії з англійської мови українською слід враховувати відмінність між культурами. Крім таких стратегій, як адаптація при перекладі, еквівалентна передача гумору, або ж втрата гумору взагалі, у процесі відтворення фрази можуть бути використані перекладацькі трансформації для посилення гумористичного ефекту, або ж для його пояснення.

Перекладачі звертаються до трансформацій при перекладі не тільки для досягнення адекватності цільового тексту, але і для знаходження більш яскравого та слушного еквівалента, за допомогою якого стає можливим відтворити максимально наблизений зміст та адаптувати висловлювання до певного жанру. Перекладацькі трансформації можна умовно поділити на наступні групи :

- 1) лексичні (транслітерування, транскрибування, калькування);

2) лексико-семантичні (синонімічне розрізнення (диференціація), конкретизація, генералізація, семантична модуляція, логізація);

3) граматичні (послівний буквальний переклад, членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни (заміна частини мови, граматичної форми, члена речення));

4) лексико-граматичні (додавання або вилучення/пропущення слів, антонімічний переклад, компенсація, цілісне перетворення, змістовий розвиток, еквівалентна заміна, описовий переклад);

5) стилістичні (стилізація, одомашнення, змінення акценту, лексико-семантичні зміни на основі метонімії та метафори).

Переклад є складною справою саме через цей складний комплексний характер перекладацьких трансформацій. Власне саме тому, адекватності перекладу можна досягнути саме завдяки вмілому комплексному використанню перекладацьких трансформацій, покликаних для усунення культурного непорозуміння.

Отже, перекладацькі трансформації відіграють значну роль при відтворенні гумористичного ефекту, особливо влучною для цього вважаємо трансформацію додавання, що пояснює та повністю відтворює жарт, або компенсує втрачену структуру висловлювання. Крім трансформацій влучним є використання стилістичних прийомів для відтворення комічного ефекту при перекладі з англійської мови українською.

3.2.1. Лексичні трансформації

Перекладацькі лексичні трансформації – це різного роду зміни лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою еквівалентної передачі їх семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик із врахуванням норм мови перекладу та мовленнєвих традицій культури мови перекладу. [4, с. 361] Лексичні трансформації застосовуються тоді, коли словникові відповідники того чи іншого слова мови оригіналу не можуть бути використані у перекладі з причин невідповідності з точки зору значення і контексту.

Відтворення іронії при перекладі відбувається за допомогою таких лексичних перекладацьких трансформацій, як збереження вихідної форми лексичної одиниці, практична транскрипція, транслітерація та калькування.

Транслітерація – формальне полімерне відтворення вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту МП, за допомогою літер імітація форми вихідного слова. Слід зауважити, що транслітерація використовується у перекладі назв установ, посад, та інших власних назвах [2, с. 164].

(17) *Republicans must realize that scandals don't weaken Hilary Clinton, they only make her stronger. Hilary Clinton eats scandals for breakfast* (НС, URL). - *Республіканці повинні зрозуміти, що скандали не послаблюють Хіларі Клінтон, а лише роблять її більш сильною. Хіларі Клінтон їсть скандали на сніданок.*

У цьому прикладі лексична одиниця мови оригіналу у однині співпадає із мовою перекладу у фонетичному та графічному відтворенні: *scandal* – *скандал*.

Калькування – відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, коли складові частини слова (морфеми) або фрази (лексеми) переводяться відповідними елементами мови перекладу [2: 167].

Найбільш часто калькування використовується при відтворенні одиниць оцінної лексики, як у наступних прикладах:

(22) *Do you think these are “the good news”?* (PT, URL) - *Чи ви вважаєте це «хорошими новинами»?*

(29) *The old wine in a shiny new bottle* (PT, URL). - *Старе вино у блискучій новій пляшці.*

(48) *A tough guy with a thin skin* (PT, URL). - *Міцний хлопець з тонкою шкірою.*

Також калькування є доцільним при передачі метафоричних виразів у випадку, коли створюваний образ може досягти того самого ефекту в українській культурі: (49) *We always have to walk and chew gum at the same time* (НС, URL). - *Нам завжди потрібно гуляти і жувати жуйку одночасно.*

Таким чином, лексичні перекладацькі трансформації дозволяють передати в українськомовному перекладі такі особливості політичного дискурсу як оцінна лексика або інші висловлювання, компоненти яких мають словникові еквіваленти в українській мові, що вимагає найменших перетворень, оскільки граматична структура таких засобів співпадає в англійській та українській мові.

3.2.2 Лексико-семантичні трансформації

При відтворенні іронії у політичному дискурсі на матеріалі промов Д. Трампа та Х. Клінтон у перекладі використовуються такі лексико-семантичні трансформації: диференціація, генералізація, конкретизація та модуляція.

Диференціація значення викликана тим, що велика кількість слів англійської мови з широкою семантикою не мають еквівалентів в українській мові. У таких випадках словники пропонують декілька значень, що лише частково покривають значення вихідного слова, і перекладач повинен обирати з наявних варіантів такий відповідник, що найкраще підходить до певного контексту [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 114].

Зокрема, диференціація застосовується при передачі оцінної лексики, як, зокрема, у прикладах:

- *appropriate moments* – відповідні моменти, де *appropriate* «доречний, притаманний, належний, доречний, відповідний» передається як відповідні: (5) *I am sure Hillary is going to laugh quite a bit tonight, sometimes even at appropriate moments.* - Я запевняю, цього вечора Хіларі буде сміятися, але лише у відповідних моментах.

- *terrible* – жахливий, де *terrible* «страшний, лячний, жахливий» передається як жахливий: (7) *With women...they are not so terrible but they could do better.* - Жінки...вони не настільки жахливі, але могли б бути краще.

Також диференціація використовується при переносному значенні лексичної одиниці, наприклад:

- beating - *перемога*, де *beating* «удар, коливання, ритм, пульсація, перемога» передається як перемога: (9) *I am looking forward to beating Hillary Clinton. I will enjoy this race.* - Я з нетерпінням чекаю на перемогу над Хіларі Клінтон. Мені подоюються ці перегони.

- humility - *скромність*, де *humility* «покірність, скромність, бідність, змирення» передається як скромність: (42) *If I had to name my greatest strength, I guess it would be my humility.* - Якщо мені потрібно було б назвати свою найбільшу силу, гадаю, - моя скромність.

- beauty – *красунчик*, де *beauty* «врода, привабливість, прикраса, розкіш, красуня/красунчик» передається як красунчик: (50) *The Dems are getting another beauty to join their group. Bill de Blasio considered the worst mayor in the US.* - Ще одного «красунчика» демократи долучили до своєї компанії. Біл Де Блазіо – найгірший мер США.

- hole – *яма*, де *hole* «діра, нора, яма, дупло, пробоїна » передається як яма: (73) *Americans could dig the country out of the “very deep hole” that “the reckless fiscal policies of the past have left us in”.* - Американці могли витягти країну з глибокої ями, в якій її залишила безрозсудна фіскальна політика.

- muddy – *каламутити*, де *muddy* «забризкати гряззю, заболотити, сколихнути, каламутити» передається як каламутити: (97) *And do not be distracted by his latest attempts to muddy the waters.* - I не відволікайтесь на його недавні спроби каламутити воду.

Генералізація значення – це заміна слова оригіналу з більш вузькою семантикою словом мови перекладу з більш широкою семантикою [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 113].

Досить часто генералізація використовується як засіб порівняння при перекладі, як у випадках:

- performance – *спектакль* може перекладатися як «гра, дія» та передається більш загальним *спектакль*: (96) *Trump is a performance, even a*

mete, but certainly not a stateman. - Трамп - спектакль, а ніяк не державний діяч.

Також генералізація використовується при переносному значенні:

- roll the dice – *вертіти* може перекладатися «кинути кістки», та передається більш загальним значенням *вертіти*: (77) *We cannot let him roll the dice with America. - Ми не можемо дозволити йому так вертіти Америкою.*

Конкретизація значення – це перекладацька трансформація, що передбачає заміну слова з більш широким значенням у мові оригіналу словом із вузким значенням у мові перекладу [Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 113].

Конкретизація передається через більш газальне значення, шляхом уточнення, пояснення:

- four/ a five – «чотири/ п'ять» перекладається як на четвірочку/на п'ятірочку: (30) *People look at the Statue of Liberty and they see a proud symbol...a beacon of hope for people around the world. Donald looks at the Statue of Liberty and sees a four. Maybe a five if she loses the torch and tablet and changes her hair. - Люди дивляться на статую свободи і бачать гордий символ...маяк надії для людей усього світу. Дональд дивиться на статую і бачить: « на четвірочку. Можливо, на п'ятірочку, якщо прибере свій факел, зніме шляпу та змінить зачіску».*

- dumb things – «глупі речі» перекладається як дурниці: (63) *We would have been happy to just let this go as another one of the million dumb things Trump has done. - Ми б із задоволенням це сприйняли як одну з чергових дурниць Трампа.*

- mad man era – «ера божевільної людини» перекладається як часи божевілля: (84) *Mad Man era. - Часи Божевілля.*

- dog whistle - перекладається як «фас» через зміну слова і вузким значенням у мові перекладу: (93) *Trump is reinforcing harmful stereotypes and offering a dog whistle to his most hateful supporters. - Трамп зміцнює пагубні стереотипи та дає команду «фас» своїм ненависним прихильникам.*

Модуляція – це така перекладацька трансформація, що полягає у заміні словникового еквіваленту контекстуальним, який є логічно пов'язаним із вихідним словом [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 114].

Модуляція може передаватися через метафоричні вирази:

- *harvest real rewards* – *отримуєте справжні плоди*, де модуляції підлягає увесь метафоричний вираз: (99) *When you cultivate effective partners, you can harvest real rewards.* - *Коли ви створюєте успішних партнерів, ви отримуєте справжні плоди.*

- *root cause*- *причина*, передається через зберігання сенсу засобами іншої мови: (24) *You know, you can't solve a problem, until you find out what's root cause.* - *Ви не вирішите проблему, доки не знайдете де криється її причина.*

(88) *Who is tweeting at 3 a.m. sober? Donald Trump. Because it's 10 a.m. in Russia; those are business hours.* - *Яка твереза людина буде писати у Твіттері о третій годині ночі? Лише Дональд Трамп. Тому що в цей час десята година ранку в Росії та це його робочий час.* У цьому прикладі модуляція несе в собі зміну відтворення одного й того ж сенсу через культурні явища, а саме: *Because it's 10 a.m. - Тому що в цей час десята година ранку.*

3.2.3 Граматичні трансформації

До граматичних перекладацьких трансформацій, що використовуються у політичних промовах Д. Трампа та Х. Клінтон на українськомовних перекладах, належать транспозиція, граматичні заміни, додавання та вилучення.

Транспозиція. Порядок слів в англійському реченні підпорядковується аналітичній структурі, яка, перш за все, виконує граматичну функцію. Однак, при перекладі необхідно враховувати, де знаходиться смисловий центр речення та його логічний наголос. Для визначення смислового центра речення використовується так зване «актуальне читання речення», яке зводиться до ідентифікації «даного» в реченні, тобто того, що вже відомо з попереднього речення або обставини висловлення ідеї, та «нового». Відповідно, це «нове» і нестиме логічний наголос та буде смисловим центром речення.

Тому більш коректно говорити не про порядок слів у реченні, а про послідовність членів речення. В короткому англійському повідомленні, де все є «новим», встановлений чіткий порядок слів: підмет (з попереднім означенням, якщо воно є), присудок, додаток, обставина місця, обставина часу. В українському реченні порядок слів буде зворотнім – від додаткових членів речення до головних, з підметом укінці [Ошибка! Источник ссылки не найден.: URL].

Зокрема, у деяких випадках вимагається застосування транспозиції, внаслідок чого втрачається інверсія в тексті:

(8) *Bush went the other day to Berlin, Germany to pick up money. Berlin, Germany...What do you think Germany gets out of that?* (PT, URL) - *Буш нещодавно відправився до Берліну, у Германію збирати гроші. Берлін, Германія... Як ви думаєте, навіщо це Германії?*

(98) *A post on Facebook complaining how useless Facebook is.* - *Світлина у Фейсбуці про те, який Фейсбук непотрібний* (PT, URL). Змінюється порядок слів, що зумовлено розбіжністю структур мов.

Граматичні заміни – це заміна слова, що належить до однієї частини мови, словом, що належить до іншої (морфологічні заміни), або ж заміна однієї синтаксичної конструкції іншою (синтаксичні заміни) [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 113].

Морфологічні зміни відбуваються тоді, коли слово, що належить до однієї частини мови змінюється на іншу:

(2) *The hate burns* (HC, URL). - *Жагуча ненависть.* У даному прикладі змінюється дієслово *burns* на прикметник *жагуча*.

(39) *We will have so much winning if I get elected that you may get bored with winning* (PT, URL). - *Якщо мене оберуть, перемога буде з нами крізь, що вам навіть набридне завжди перемагати.* У цьому прикладі іменник *winning* змінюється на дієслово *перемагати*.

Трансформація вилучення – виправдане з точки зору еквівалентності перекладу, в першу чергу норм мови перекладу, усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами

мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 113].

(12) *Joe Biden brought donuts for the government employees. That is very nice. A donut and Joe Biden are very different, of course. One's a thing that Hilary Clinton's going to eat for breakfast – and the other is a doughnut* (PT, URL). - Джо Байден приніс пончики для держслужбовців. Як мило. Пончик та пончики – дуже різні речі. Одна з них – це та, що Хіларі з'їсть на сніданок. Та друга – пончик. У цьому прикладі вилучається конструкція is going to, яка не притаманна українській мові.

(27) *They say I have the most loyal people. Did you ever see that? Where I could stand in the middle of Fifth Avenue and shoot somebody and I wouldn't lose any voters? It's incredible!*(PT, URL) - Кажуть в мене найбільш лояльні люди. Чи ви балиси це? Чи то я можу посеред П'ятого Авеню когось застрелити та при тому не втратити жодного голоса? Неймовірно! Опускається слово stand, що дозволяє уникнути тавтології.

(82) *There are children in the room* (HC, URL). - Тут діти. Опускається уточнення in the room, щоб передати біль лаконічний сенс та уникнути тавтології.

Вилученню також можуть підлягати одиниці, які передають стан:

(21) *A person works hard for decades, spending little to save money for retirement. The week before retiring, the person unexpectedly has a massive heart attack and dies* (PT, URL). - Людина наполегливо працює десятки років та мало витрачає, щоб заощадити на пенсію. За тижень до відставки у людини несподівано трапляється серцевий напад та вона помирає. У цьому прикладі було вилучена лексична одиниця massive.

Трансформація додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та / або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу. Трансформація додавання

використовується для компенсації семантичних або граматичних втрат, що мають місце в процесі перекладу [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 113].

Додавання також може брати участь у створенні експресивності висловлювання, наприклад:

(34) *ISIS is honoring President Obama. He is the founder of ISIS. He's the founder of ISIS? OK. He's the founder* (PT, URL). - *Іділ вшановує Барака Обаму. Він засновник Ідилу. Чи він засновник Ідилу? Ну добре, нехай буде засновником.* У прикладі додається частка *нехай*.

(89) *I am no known for my sense of humor...peple say I am boring compared to Donald...but I am not boring at all...In fact I am the life of every party I attend...and I have been to three* (HC, URL). - *Я не можу похизуватися почуттям гумору...люди кажуть, що у порівнянні із Дональдом я нудна. Але це не так. Насправді, я – душа компанії на будь-якій вечірці. А була я лише на трьох.* Додається частка *лише*.

Також додавання відтворюється опис або додавання думки:

(52) *He is a JOKE, but if you like high taxes and crime, he's your man* (HC, URL). - *Він – посміховисько! Але якщо вам до вподоби великі податки та злочинність, то він саме те, кого ви шукаєте.* У цьому прикладі використовується описовий метод.

3.2.4 Лексико-граматичні трансформації

Перелік лексико-граматичних перекладацьких трансформацій, що застосовуються при відтворенні українською мовою іронії у політичному дискурсі на основі промов Д. Трампа та Х. Клінтон включає антонімічний переклад, цілісне перетворення та компенсацію.

Антонімічний переклад – це перекладацька трансформація, що полягає в заміні форми слова або словосполучення на протилежну (позитивної – на негативну й навпаки). Зміст одиниці, котра перекладається, залишається в основному подібним [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 115].

Антонімічний переклад відбувається через заміну форми слова або словосполучення з негативної на позитивну у випадку:

(4) *Nobody could be better or do better for women than Donald Trump. I'd rather do well with women than with men. With men I am doing great – I am just killing everybody* (PT, URL). - *Хто може бути краще за Трампа для жінок? З жінками я б поведився краще, ніж з чоловіками. З чоловіками ще краще – я би прости вбив кожного.* У цьому прикладі змінюється негативна форма *nobody* на позитивну *хто*.

Цілісне перетворення передбачає вираження смислу сказаного на одній мові засобами іншої, які не є ані словниковими, ані контекстуальними відповідниками окремих слів [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 115].

Цілісне перетворення відбувається при перебудові зовнішньої форми сегменту тексту:

(61) *And, seriously, how did we end up with a president who sounds like Jar Jar Binks?* (PT, URL) - *Чи то Джа Джа Бінкс різко став нашим президентом?*

(87) *Justin, just give it a rest* (PT, URL). - *Джастін, обережніше з цим.* У прикладі відбувається перетворення структурної форми речення завдяки наближенню за змістом до оригіналу у мові відтворення.

Також цілісне перетворення доцільно застосовувати як засіб відтворення ідіоматичних виразів:

(45) *You can put lipstick on a pig. It's still a pig* (HC, URL). - *Свиня – вона і в Африці свиня.*

Компенсацією називається такий спосіб перекладу, при якому елементи змісту оригіналу, що були втрачені при перекладі, передаються в тексті якимось іншим чином для компенсації семантичної втрати. Іншими словами, це заміна непереданого елемента оригіналу аналогічним або будь-яким іншим елементом, що компенсує втрату інформації і здатний справити подібну дію на читача [Ошибка! Источник ссылки не найден.: 15].

Компенсація передається через знаходження семантичного еквіваленту у мові відтворення:

Компенсація застосовується при передачі окремих метафоричних виразів, коли перекладач не має можливості відтворити їх близько до тексту оригіналу:

(15) *Basket of deplorables* (НС, URL). - *Відро покидьків.*

(18) *Basket of adorables* (НС, URL). - *Улюбленці.*

(38) *No matter what happens to America, she will always rebound with the most powerfully staged photo-ops in the world* (РТ, URL). - *Незалежно від того, що трапиться з Америкою, вона завжди реабілітується завдяки своїм спектаклям.*

(95) *Well, you're right about Islamophobia* (РТ, URL). - *Так, ви маєте рацію щодо побоювань мусульман.* У цьому прикладі застосовується прийом опису, щоб пояснити значення лексичної одиниці: *Islamophobia* – *побоювання мусульман.*

Таким чином, використання лексико-граматичних перекладацьких трансформацій при відтворенні іронії у політичного дискурсі на матеріалі перекладів промов Д. Трампа та Х. Клінтон зумовлене відмінностями між українською та англійською мовами та культурами, що змушує перекладача шукати семантичні відповідності певним словам та висловам, ігноруючи їх форму.

Проведений аналіз дозволив отримати кількісну інформацію, представлену в таблиці. Як демонструє інформація, наведена в таблиці, при відтворенні іронії у політичному дискурсі в українськомовних перекладах використовуються (за частотністю) лексико-семантичні (41%), граматичні (30%), лексичні (10%) та лексико-граматичні (19%) перекладацькі трансформації.

Засоби відтворення іронії у політичному дискурсі на матеріалі промов Д.Трмпа та Х. Клінтон

Перекладацькі трансформації	Кількість	Частка
1.Лексичні трансформації	10	10%
транслітерація	2	2%
калькування	8	8%
2.Лексико-семантичні трансформації	41	41%

диференціація	15	15%
генералізація	3	3%
конкретизація	12	12%
модуляція	11	11%
3. Граматичні трансформації	30	30%
транспозиція	3	3%
граматичні заміни	3	3%
додавання	11	11%
вилучення	13	13%
4. Лексико-граматичні трансформації	19	19%
антонімічний переклад	1	1%
цілісне перетворення	8	8%
компенсація	10	10%
Загалом	100	100%

Висновки до третього розділу

Іронія проявляється у висловленні протилежного під зовні позитивними характеристиками. Проблемою перекладу іронії є подвійне значення, невідповідність вираження іронії у різних культурах та непрямі висловлювання. Розпізнати іронію можливо лиш на відповідному культурному фоні.

Основною проблемою, що потребує мовних перетворень є наявність в іронічному контексті компонентів, невідомих в культурі мови перекладу.

Серед способів перекладу іронії є повний, розширення вихідного іронічного звороту, антонімічний переклад та додавання змістових компонентів. Серед стилістичних засобів створення іронічного ефекту виділяють: порівняння, гру слів, метафору, гіперболу.

Повний переклад з незначними лексичними або граматичними перетвореннями є одним із способів перекладу. В умовах, коли повний переклад не здатен відобразити необхідне значення та зміст може передаватися шляхом додавання змістових компонентів або перетворення образної основи іронічного звороту.

У процесі перекладу іронії виникає проблема неперекладності та безеквівалентності. Перекладачами застосовуються чимало трансформацій і прийомів адаптації для адекватного перекладу. Не завжди можна дослівно перекласти фразу, не втративши гумористичне послання; іноді перекладачі вдаються до дослівного перекладу гумористичної фрази, але їм доводиться або пояснити цей жарт, або ж втратити його, і навіть буває важко зрозуміти, чи жарт це взагалі. Тому перекладачеві доводиться досліджувати глибинний зміст політичного дискурсу, щоб обрати відповідний цікавий еквівалент для передачі повного змісту висловлювання.

Перекладачі звертаються до трансформацій при перекладі не тільки для досягнення адекватності цільового тексту, але і для знаходження більш яскравого та слушного еквівалента, за допомогою якого стає можливим відтворити максимально наблизений зміст та адаптувати висловлювання до певного жанру. Перекладацькі трансформації можна умовно поділити на наступні групи : лексичні (транслітерування, транскрибування, калькування); лексико-семантичні (диференціація, конкретизація, генералізація, модуляція,); граматичні (послівний буквальний переклад, членування речення, об'єднання речень, граматичні заміни (заміна частини мови, граматичної форми, члена речення); лексико-граматичні (додавання або вилучення/пропущення слів, антонімічний переклад, компенсація, цілісне перетворення, змістовий розвиток, еквівалентна заміна, описовий переклад).

Переклад є складною справою саме через цей складний комплексний характер перекладацьких трансформацій. Власне саме тому, адекватності перекладу можна досягнути саме завдяки вмілому комплексному використанню перекладацьких трансформацій, покликаних для усунення культурного непорозуміння.

ВИСНОВКИ

Розглянувши питання іронії як маніпулятивного засобу політичного дискурсу і перекладознавчого аспекту (на матеріалах україномовних перекладів Д. Трампа та Х. Клінтон) можна зробити такі висновки, що іронія визначається як троп, рідше – стилістичною фігурою.

Ключем до розуміння іронії є не саме значення слова чи виразу, а контекст або інтонація. Іронія є одним із найважливіших засобів вираження гумору, поряд з якою стоять сатира, гротеск та сарказм.

Особливу роль іронія відіграє в модерністській культурі ХХ ст., що здійснила «переоцінку всіх цінностей». Іронія є не центральною темою філософських побудов, але важливою детермінантою самого людського буття.

Політичний дискурс є різновидом інституційного дискурсу та конкретною формою реалізації політичної комунікації, визначальним критерієм дефініювання якого є лінгвопрагматичний, що враховує інтенційність, специфіку мовленнєвих актів та мовленнєві жанри. Політичний дискурс охоплює комунікативну ситуацію взаємодії мовця та адресата у політичній сфері, політичні тексти, комунікативні наміри мовця, вплив на адресата, вербальні та невербальні засоби реалізації інтенції політичної комунікації, що скерована на боротьбу за владу.

Суттєвою рисою дискурсу, що розуміється у широкому смислі, є його співвіднесеність з конкретними учасниками акту(мовець і слухач), а також з комунікативним наміром мовця певним чином впливати на слухача. Враховуючи параметри дискурсу, виокремлюють та досліджують його певні види (педагогічний, військовий, політичний, критичний, науковий, юридичний та ін.).

Політичні промови сорок п'ятого президента США Дональда Трампа є досить специфічними як для політика, оскільки глава держави поєднує всі елементи мовного дискурсу для отримання бажаного результату та досягнення своїх цілей від свого електорату.

Промови даного політика насичені ситуативною іронією, котра створюється за рахунок використання у мовному дискурсу таких стилістичних засобів, як різні типи повторів, а також зегми, оксиморону, каламбуру, емфатичні конструкції, епітети, різноступеневих образних порівнянь та антитези.

Всі вищевказані засоби спрямовані на привернення уваги до фігури політика, акцентування уваги на різних злободенні проблеми, а також жорстке протистояння опонентам. Не можна не відзначити, що, незважаючи на репутацію Трампа як вельми ексцентричного політика, його мови завжди викликають аншлаг, а він сам перебуває на вершині рейтингів, що досягається завдяки не тільки його харизматичності, а й грамотного використання всіляких стилістичних і виразних засобів.

Аналізуючи політичні промови Хілларі Клінтон можна звернути увагу на те, що для впливу на аудиторію політичні лідери вдаються до ряду засобів аргументації. Переконавання в політичному дискурсі реалізується через вербальні стратегії і тактики, серед яких можна виділити семантичні (оціночні слова, повтори) і аргументативні (риторичні запитання, згадка традиційних цінностей, позитивна саморепрезентація, дискредитація політичного опонента).

Хілларі Клінтон, як і в цілому для жіночого передвиборчого дискурсу, характерно вживання емоційно забарвленої лексики, як з негативними, так і позитивними відтінками значень. З точки зору стилістики найбільш частотними прийомами є антитеза і паралельні синтаксичні конструкції, а також образні засоби: метафора і метонімія.

З позиції жінки-політика, на противагу маскулінності, часто акцент на жіночність і дотримання гендерних норм виявляються досить виграшними. Водночас в умовах жорсткої політичної боротьби їй доводиться залучати в

свою промову чоловічі мовні тактики. У процесі політичної комунікації успіх жінки-оратора залежить від набору якостей, які вона повинна виробляти і постійно відточувати. Голос, мова, міміка, жести – це лише невелика частина індивідуальних якостей політика, завдяки яким він стає впізнаваним і унікальним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрова Е. С. **Стилистические особенности «мужских» и «женских» новостных текстов. Филологические науки. Вопросы теории и практики.** Тамбов: Грамота, 2015. № 9 (51): в 2 ч. Ч. II. С. 15–18.
2. Ананко Т. Р. **Комунікативні стратегії у політичному дискурсі Хілари Клінтон . Science and Education a New Dimension. Philology.** 2018. VI(47). С. 7–10.
3. Атьман О. В. Вербализация стратегии самопрезентации в президентских предвыборных теледебатах как агональном жанре политического дискурса США. О. В. Атьман. **Политическая лингвистика: научный журнал.** Екатеринбург, 2011. Вып.1 (35). С. 96-103.
4. Бокова Р. Э., Свицова А. А., Мишутинская Е. А. Гендерная специфика речей женщины-политика. Р. Э. Бокова. **Научно-методический электронный журнал «Концепт».** 2017. № 8 (август). URL : <http://ekoncept.ru/2017/175001.htm>.
5. Бровченко Т. О. Тональний контур семантичного центру висловлювання в англійській та українській мовах. Т.О. Бровченко. **Нариси з контрактивної лінгвістики : збірник наукових праць.** К. : Наукова думка, 1979. С. 86–92.
6. Бутова І. Гендерна складова у політичному дискурсі США та України. І. Бутова. **Наукові виклади.** 2012. №1. С. 61-62.
7. Водак Р. Язык. **Дискурс. Политика.** Волгоград: Перемена, 1997. 139 с.
8. Волощук І. П. **Професійний розвиток особистості в системі її ціннісних орієнтацій.** І. П. Волощук. Режим доступу : http://novyn.kpi.ua/20071/04_Voloschuk.pdf

9. Генералова А.В. **Гендерный аспект в социальных науках и психологии.** А. В. Генералова. Общество. Гендер. Культура: Материалы международной научной практической конференции (Омск, 20-21 сентября, 2001 г.). Часть 2. Омск: Омский университет. 2001. 169 с.
10. Голубовська І.О. **Антропологізм у мовознавстві та викладанні іноземних мов.** І. О. Голубовська. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження та перспективи. Редкол.: В.В. Акуленко (голов. ред.) та ін. К.: Логос. 2006. С. 33-39.
11. Горностаева А.А. **Иронические метафоры в политическом дискурсе.** А. А. Горностаева. Вестник РУДН. 2018. Т.22. №1. С. 108–125.
12. Горностаева А.А. **Ирония в политическом дискурсе: агрессия или развлечение?** А. А. Горностаева. Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Лингвистика. 2014. №3. С. 64–74.
13. Горошко Е. И. **Гендерная проблематика в языкознании: введение в гендерные исследования:** учеб. Пособие под ред. И. А. Жеребкиной. Харьков: ХЦГИ; СПб.: Алетейя, 2001. С. 508–542.
14. Гришкова В. И. **Причины возникновения гендерной дифференциации в языке.** В. И. Гришкова. Человек. Язык. Культура : [межвузовский сборник статей]. Курск : Изд-во Курск. гос. ун-та, 2005. Вып. 5. С. 23–31.
15. Дегтярьова Т. **Особливості жіночого мовлення в гендерному аспекті (на матеріалі англійської, української та російської мов).** Вісник СумДУ. 2004. № 1 (60). С. 46-52.
16. Демьянков В.З. **Политический дискурс как предмет политической филологии.** В.З. Демьянков. Политическая наука. Политический дискурс: история и современные исследования. М. : ИНИОНРАН, 2002. № 3. – С.32–43.
17. Добровольский Д. О. **Феминистская идеология в гендерных исследованиях и критерии научности.** Д. О. Добровольский, А.В.Кирилина. **Гендер как интрига познания :** [сб. статей]; Московский

- государственный лингвистический университет ; Лаборатория гендерных исследований. М. : Рудомино, 2000. С. 19–35.
18. Ерліхман А., Дубіна О. **Концептуальна метафора у промовах Гіллари Клінтон**. А. Ерліхман, О. Дубіна. Науковий вісник Ужгородського університету. 2017. Вип.1 (37). С. 11-13.
19. Жирова И.Г., Епифанцева Н.Г. **Ирония – «ключевое слово» в британской и французской языковых культурах**. Ученые записки национального общества прикладной лингвистики. 2018. № 2 (22). С.77–98.
20. Земская Е.А. **Особенности мужской и женской речи**. Е.А. Земская, М. В. Китайгородская, Н. Н. Розанова. Русский язык в его функционировании: коммуникативно-прагматический аспект. М., 1993. С. 90–135.
21. Калабихина И. **Методология гендерного анализа**. И. Калабихина **Феминизм и гендерные исследования** : [хрестоматия / под общ. ред. В. И. Успенской]. Тверь, 1999. С. 23–31.
22. Каримова Б.С. **Жанровое пространство политического дискурса**. Вестник КазНУ им. альФараби. Серия филологическая. Алматы, 2006. № 2 (92). С. 37–41.
23. Картушина Е. А. **Гендерные аспекты фразеологии в массовой коммуникации**: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Ижевск, 2003. 22 с.
24. Кауфова И. Б. **Анализ просодических характеристик синтагм с незавершенностью в политическом дискурсе**. Филологические науки. Вопросы теории и практики. Тамбов: Грамота, 2015. № 2 (44). Ч.2. С. 96-101.
25. Кауфова И. Б. **Лингво-коммуникативные стратегии в предвыборных речах Хилари Клинтон**. И. Б. Кауфова. Тамбов. 2016. № 9(63): в 3-х ч. Ч.2. С. 100-103.

26. Кауфова Л. А. **Лингвистические особенности британского политического дискурса.** Университетские чтения 2015. Материалы научно-методических чтений ПГЛУ. Пятигорск: ПГЛУ, 2015. Ч. II. С. 106-110.
27. Кауфова Л. А. **Особенности когнитивного подхода к анализу британского политического дискурса.** Университетские чтения. 2016. Материалы научно-методических чтений ПГЛУ. Пятигорск: ПГЛУ, 2016. С. 104-110.
28. Кирилина А. В. **Гендер: лингвистические аспекты.** М., 1999. – 155 с.
29. Кирилина А. В. **Гендер: лингвистические аспекты.** М.: Институт социологии РАН. 1999. 189 с.
30. Кузьмина С. В. **Политический дискурс как неотъемлемая часть политической коммуникации.** С. В. Кузьмина. Известия Саратовского ун-та. 2011. Вып.2 (124). С. 54–56.
31. Лакофф Дж., Джонсон М. **Метафоры, которыми мы живем. Теория метафоры.** М.: Прогресс, 1990. С. 387–415.
32. Маслова Ю. П. **Особливості розвитку гендерних лінгвістичних досліджень в Україні й за кордоном.** Ю. П. Маслова. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». 2015. Вип.57. С. 100-105.
33. Мацько Л. І. **Лінгвістична риторика. Наука і сучасність:** Зб. наук. праць. Л. І. Мацько. Ч.4. К.: Логос, 1999. С. 3-16.
34. Мельник Ю.П. **Об'єктивація гендерних стереотипів у сучасній лінгвістичній науці.** Вісник Житомирського державного університету. Випуск 45. Філологічні науки. С. 110-114.
35. Ноблок Н. Л. **Авторские стратегии в англоязычном политическом дискурсе** (на материале теледебатов Дж. Буша – Дж. Керри): дисс. к. филол. н. Тамбов, 2007. 177 с.

36. Нугаева Л. Р. **Стратегия самопрезентации в политическом дискурсе: гендерный аспект.** Вестник Костромского государственного университета им. Н. А. Некрасова, 2010. Т.16. №3. С. 175-178.
37. Самойлова И. В. **Лексичні особливості політичних промов.** И. В. Самойлова. **Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя.** Філологічні науки. 2016. Кн. 1. С. 125–138.
38. Семашко Т. **Гендерна лінгвістика в системі сучасної мовознавчої науки.** Т. Самашко. Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету. 2010. №3. С. 166–169.
39. Фролова І.Є. **Вербалізація конфлікту у дискурсі. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен.** Під загальн. ред. Шевченко І.С.: Монографія. Харків: Константа, 2005. С. 237–262.
40. Чудинов А.П. **Политическая лингвистика.** М.: Флинта: Наука, 2007. 256 с.
41. Шейгал Е. И. **Семиотика политического дискурса:** монография. М.: Гнозис, 2003. 326 с.
42. Шилихина К.М. **Ирония в политическом диалоге. Политическая лингвистика.** 2011. № 4(38). С. 177–182.
43. Шилихина К.М. **Современные теории вербальной иронии: основные проблемы. Язык, коммуникация и социальная среда.** Выпуск 6. Воронеж, ВГУ, 2008. С. 24–32.
44. Янковская И. В. **Отличительные черты женского политического дискурса.** И. В. Янковская. Вестник МГЛУ. 2011. Вып.21 (627). С. 211–219.
45. Bilig M. **Laughter and ridicule. Towards a social critique of humour.** Nottingham Trent University, Sage Publications, UK, 2005. 273 p.
46. Clinton H, Trump D. The First Debate transcript. https://www.washingtonpost.com/news/theworld/wp/2016/09/26/theworldtrump-clinton-presidential-debate-transcript-annotated/?utm_term=.3bcb8204b2a9

47. Clinton H. Economic Speech. <http://www.newsweek.com/hillaryclintonfull-transcript-economic-speech-489602html>
48. Dijk T. A. van. **Principles of Critical Discourse Analysis**. Discourse & Society. 1993. N. 4(2). P. 249-283.
49. Fialkova L., Yelenevskaya M. **In Search of the Self: Reconciling the Past and the present in Immigrants' Experience**. Tartu ELM Scholarly Press, 2013. 282 p.
50. Fitzwater M. **I do not think there is a quick fix. Civility in Presidential Election Discourse**. Rindge, New Hampshire: Franklin Pierce University, 2016, P. 6-7.
51. Halliday M.A.K. **Halliday's Introduction to Functional Grammar**. L.: Routledge Taylor & Francis Group, 2014. 786 p.
52. Hillary Clinton Delivers Remarks at National Action Network [Электронный ресурс]. URL: <https://www.hillaryclinton.com/briefing/updates/2016/04/13/hillary-clinton-delivers-remarks-at-national-action-network>
53. Hillary Clinton's Speech Attacking Donald Trump's Economic Policies [Электронный ресурс]. URL: <http://time.com/4378959/hillary-clintonraleigh-speech-economy>
54. Hillary Clinton's speech on Counterterrorism at Stanford. – URL: <http://www.whatthefolly.com/2016/03/25/transcript-hillary-clintons-speech-on-counterterrorism-at-stanford-part-1/>
55. Hillary Clinton's Speech on Donald Trump and National Security [Электронный ресурс]. URL: <http://time.com/4355797/hillary-clintondonald-trump-foreign-policy-speech-transcript>
56. Hillary Clinton's Speech on Donald Trump and national Security. <http://time.com/4355797/hillary-clinton-donald-trump-foreign-policy-speechtranscript/>

57. Hofstede G. Dimensionalizing Cultures: **The Hofstede Model in Context**//**Online Readings in Psychology and Culture**, 2(1), 2011
<http://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1014&context=orpc>
58. Lewis P. **Cracking up. American humour in a time of conflict.** The University of Chicago Press, 2006. 277 p.
59. Locker K.O. **Business and Administrative Communication.** Chicago: Irwin Inc., 1995. 688 p.
60. McKeever, K. Words Matter: **The Why, When, and Where of Civil Discourse. Civility in Presidential election Discourse.** Rindge, New Hampshire: Franklin Pierce University, 2016, P. 3-4.
61. Presidential Candidate Hillary Clinton Super Tuesday Election Night Speech. – URL: <http://www.cspan.org/video/?405773-1/hillary-clinton-super-tuesday-election-night-speech>.
62. Rieke R.D. Sillars M.O. **Argumentation and critical decision making.** Longman, 1997. 318 p.
63. Secretary of State Hillary Rodham Clinton At the People-to-People Dialogue Plenary Session. URL: <http://beijing.usembassy-china.org.cn/cpe2012.html>

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- (ВТССУМ) – В. Бусел. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Ірпінь: Перун, 2005. 381 с.
- (СІС) – Л. Пустовіт. Словник іншомовних слів. Київ: Довіра, 2000. 1018 с.
- (WDD) – Webster’s Desk Dictionary of the English Language. New York: Portland House, 1990. 466 p.
- (WNWD) – Webster’s New World Dictionary. New York and Cleveland: The World Publishing Company, 1972. 898 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

- (PT) – President Trump. 45th President of the United States of America, @realDonaldTrump. Tweets archived: URL: <https://twitter.com/potus>

(HC) – Hillary Clinton. @Hillary Clinton. Tweets archived: URL:
<https://twitter.com/hillaryclinton>

ДОДАТОК

Текст оригіналу	Текст перекладу
1. <i>And do not be distracted by his latest attempts to muddy the waters.</i> (HC, URL)	<i>І не відволікайтесь на його недавні спроби каламутити воду.</i> (переклад наш – Д. З.).
2. <i>The hate burns.</i> (HC, URL)	<i>Жагуча ненависть.</i>
3. <i>Because you would be in jail.</i> (HC, URL)	<i>Бо ви лишитесь свободи.</i>
4. <i>Nobody could be better or do better for women than Donald Trump. I'd rather do well with women than with men. With men I am doing great – I am just killing everybody.</i> (PT, URL)	<i>Хто може бути краще за Трампа для жінок? З жінками я б поведився краще, ніж з чоловіками. З чоловіками це краще – я би прости вбив кожного.</i>
5. <i>I am sure Hillary is going to laugh quite a bit tonight, sometimes even at appropriate moments.</i> (PT, URL)	<i>Я запевняю, цього вечора Хіларі буде сміятися, але лише у відповідних моментах.</i>
6. <i>Jeb Bush is low energy, Ben Carson is super low energy.</i> (PT, URL)	<i>Джеб Буш- це мало енергії, а Бен Карсон – супермало енергії.</i>
7. <i>With women...they are not so terrible but they could do better.</i> (PT, URL)	<i>Жінки...вони не настільки жахливі, але могли б бути краще.</i>
8. <i>Bush went the other day to Berlin, Germany to pick up money. Berlin, Germany...What do you think Germany gets out of that?</i> (PT, URL)	<i>Буш нещодавно відправився до Берліну, у Германію збирати гроші. Берлін, Германія... Як ви думаєте, навіщо це Германії?</i>
9. <i>I am looking forward to beating Hillary Clinton. I will enjoy this race.</i> (PT, URL)	<i>Я з нетерпінням чекаю на перемогу над Хіларі Клінтон. Мені подоюаються ці перегони.</i>
10. <i>I am businessman, I've got to get along with everybody.</i> (PT, URL)	<i>Я бізнесмен. Мені треба дружити з усіма.</i>
11. <i>No. I promise – if I wanted it, I would have got it.</i> (PT, URL)	<i>Ні, я запевняю – якщо б я хотів, я б це отримав.</i>
12. <i>Joe Biden brought donuts for the government employees. That is very nice. A donut and Joe Biden are very different, of course. One's a thing that Hilary Clinton's going to eat for breakfast – and the other is a doughnut.</i> (PT, URL)	<i>Джо Байден приніс пончики для держслужбовців. Як мило. Пончик та пончики – дуже різні речі. Одна з них – це та, що Хіларі з'їсть на сніданок. Та друга – пончик.</i>

13. <i>I don't think I ever heard so many horrible, horrible things said about me in one week. <u>38 million dollars worth of horrible lies.</u></i> (PT, URL)	Думаю, я ніколи не чув стільки брехні про себе протягом одного тижня. <u>Набрехали на 38 мільйонів доларів.</u>
14. <i><u>Tough cookie.</u></i> (PT, URL)	<u>Міцний горішок.</u>
15. <i><u>Basket of deplorables.</u></i> (HC, URL)	<u>Відро покидьків.</u>
16. <i>The press this year is more biased than ever. You want an example? Michelle Obama gives a speech and everyone loves it, <u>it's fantastic.</u> They think shes absolutely great. My wife, Melania, gives the same exact speech and people get on her case and <u>I don't get it!</u></i> (PT, URL)	Преса цього року більш упереджена, ніж будь-коли. Навести приклад? Мішель Обама виголошує промову, всі під враженням, <u>неймовірно!</u> Коли моя дружина Меланія виступає з такою ж промовою, люди починають її критикувати. <u>Я не розумію!</u>
17. <i>Republicans must realize that scandals don't weaken Hilary Clinton, they only make her stronger. <u>Hilary Clinton eats scandals for breakfast.</u></i> (HC, URL)	Республіканці повинні зрозуміти, що скандали не послаблюють Хіларі Клінтон, а лише роблять її більш сильною. <u>Хіларі Клінтон їсть скандали на сніданок.</u>
18. <i><u>Basket of adorables.</u></i> (HC, URL)	<u>Улюбленці.</u>
19. <i>There is nothing like sharing a stage with Donald Trump. Donald wanted me drug tested before last night and I am so flattered that Donald thought I used some kind of performance enhancer. And <u>I did, it's called preparation.</u></i> (HC, URL)	Бути із Трампом на одній сцені не зрівняти ні з чим. Дональд хотів перевірити мене на допінг перед осаннім виступом. Мені дуже приємно, що він думає, що я викривлюю допінг. <u>Це правда. Мій допінг – це підготовка.</u>
20. <i>And I wanna find out, what's the problem, what's going on. And it's temporary. I've had so many people call me and say thank you. Now, if you remember, when I did that a week ago it was like <u>bedlam.</u></i> (PT, URL)	І я хочу з'ясувати в чому ж проблема, що коїться. І це тимчасово. Безліч людей телефонувало мені із подякою. Якщо ти пам'ятаєш, коли я запропонував це тижень тому – це ж був <u>божевільний дім.</u>
21. <i>A person works hard for decades, spending little to save money for retirement. <u>The week before retiring, the person unexpectedly has a massive heart attack and dies.</u></i> (PT, URL)	Людина наполегливо працює десятки років та мало витрачає, щоб заощадити на пенсію. <u>За тижень до відставки у людини несподівано трапляється серцевий напад та вона помирає.</u>
22. <i>Do you think these are <u>"the good news"</u>?</i> (PT, URL)	Чи ви вважаєте це <u>«хорошими новинами»?</u>
23. <i>What would you do with people who avoid tax? – <u>I would kill them.</u></i> (PT,	Що б ви зробили з людьми, які ухиляються від податків? – <u>Я би вбив</u>

URL)	<i>ix.</i>
24. <i>You know, you can't solve a problem, until you find out what's <u>root cause</u>. (HC, URL)</i>	<i>Ви не вирішите проблему, доки не знайдете <u>де криється її причина</u>.</i>
25. <i>Nobody wants to be the one who lets the next terrorist <u>slip through his fingers</u>. (PT, URL)</i>	<i>Ніхто не хоче дозволити ще одному бандиту <u>прослизнути крізь пальці</u>.</i>
26. <i>We will get through this <u>TOGETHER!</u> (PT, URL)</i>	<i>Ми <u>подолаємо це разом!</u></i>
27. <i>They say I have the most loyal people. Did you ever see that? <u>Where I could stand in the middle of Fifth Avenue and shoot somebody and I wouldn't lose any voters?</u> It's <u>incredible!</u> (PT, URL)</i>	<i>Кажуть в мене найбільш лояльні люди. Чи ви балиси це? <u>Чи то я можу посеред П'ятого Авеню когось застрелити та при тому не втратити жодного голоса?</u> <u>Неймовірно!</u></i>
28. <i>This parliament is like a mafia. I do understand your <u>sensivity and I will change it to gangsters</u>. (HC, URL)</i>	<i>Парламент схожий на мафію. Я розумію, що це вас образило. <u>Нехай буде не мафія, хай буде гангстери</u>.</i>
29. <i>The old wine in a shiny new bottle. (PT, URL)</i>	<i><u>Старе вино у блискучій новій пляшці</u>.</i>
30. <i>People look at the Statue of Liberty and they see a proud symbol...a beacon of hope for people around the world. Donald looks at the Statue of Liberty and <u>sees a four</u>. Maybe <u>a five</u> if she loses the torch and tablet and changes her hair. (HC, URL)</i>	<i>Люди дивляться на статую свободи і бачать гордий символ...маяк надії для людей усього світу. Дональд дивиться на статую і бачить: « <u>на четвірочку</u>. Можливо, <u>на п'ятірочку</u>, якщо прибере свій факел, зніме шляпу та змінить зачіску».</i>
31. <i>I'm fine – now get out of the <u>ladies 'dressing room'</u>. (HC, URL)</i>	<i>Зі мною все гаразд. <u>Забірайтеся з жіночої роздягальні</u>.</i>
32. <i>It is great to be here with a thousand wonderful people or as I call it "<u>a small intimate dinner with some friends</u>" or as Hilary calls it "<u>her largest crowd of the season</u>". (PT, URL)</i>	<i>Так чудово бути разом із тисячею чудових людей. Я називаю це «<u>невеличкий обід у колі друзів</u>», а Хіларі називає це «<u>найбільший натовп за весь її рік</u>».</i>
33. <i>I don't know <u>whether I would sound decent</u>. (PT, URL)</i>	<i>Я не знаю <u>чи було б це гідно казати</u>.</i>
34. <i>ISIS is honoring President Obama. He is the founder of ISIS. <u>He's the founder of ISIS? OK. He's the founder</u>. (PT, URL)</i>	<i>Іділ шанує Барака Обаму. Він засновник Ідилу. <u>Чи він засновник Ідилу? Ну добре, нехай буде засновником</u>.</i>
35. <i>You have to look at the skyline of London with the Shard poking through <u>like a gigantic cocktail stick</u></i>	<i>Вам слід поглянути на горизонт Лондона де пробивається «Скалка» схожий на гігантську коктейльну</i>

<i>through some super colossal pickled onion to see the extent of Arab investment. (PT, URL)</i>	<i>паличку, що стирчить наче з маринованої цибулі дуже великого розміру, щоб побачити маштаби арабських інвестицій.</i>
<i>36. Insert joke here, as Jemery Corbyn would say. (PT, URL)</i>	<i>Як би сказав Джермі Кобрин: «ззначте, що це жарт».</i>
<i>37. He can finally get back to focusing on the issues matter, like: did we fake the moon landing? What really happened in Roswell? And where are Biggie and Tupac? (PT,URL)</i>	<i>Нарешті він може повернутися до дійсно важливих питань: ми імітували посадку на Місяць? Що насправді трапилося у Розуелі? Та де Біггі та Тупак?</i>
<i>38. No matter what happens to America, she will always rebound with the most powerfully staged photo-ops in the world. (PT, URL)</i>	<i>Незалежно від того, що трапиться з Америкою, вона завжди реабілітується завдяки своїм спектаклям.</i>
<i>39. We will have so much winning if I get elected that you may get bored with winning. (PT, URL)</i>	<i>Якщо мене оберуть, перемога буде з нами крізь, що вам навіть набридне завжди перемагати.</i>
<i>40. We built an entire ocean...an entire ocean between us and Mexico. This ocean it is so big you can see it from the Moon. And we made the Mexicans pay for it. It's true. (PT, URL)</i>	<i>Ми побудували цілий океан...цілий океан між нами та Мексикою. Він настільки великий, що його можна побачити с Місяця. І за це ми змусили Мексику сплатити за це. Це правда.</i>
<i>41. There are so many pussies around presidential campaign on both sides that I prefer not to comment on this. (PT, URL)</i>	<i>У передвиборній боротьбі стільки слабаків, що я не маю бажання це коментувати.</i>
<i>42. If I had to name my greatest strength, I guess it would be my humility. Greatest weakness, it's possible that I'm a little too awesome. (PT, URL)</i>	<i>Якщо мені потрібно було б назвати свою найбільшу силу, гадаю, - моя скромність. Найбільшою слабкістю, зо я занадто гарний.</i>
<i>43. If I can... I'm humbled (HC, URL)</i>	<i>Я спокійна...коли це мені вдається.</i>
<i>44. He will play America like in his failed casinos. (HC, URL)</i>	<i>Він буде грати Америкою як в своїх казино.</i>
<i>45. You can put lipstick on a pig. It's still a pig. (HC, URL)</i>	<i>Свиня – вона і в Африці свиня.</i>
<i>46. The sky will open, the light will come down, celestial choirs will be singing. (HC, URL)</i>	<i>Небо буде ясне, сонце яскраве та будуть співати зграї небесних птахів.</i>
<i>47. In my White House, we will know who wears the pantsuits. (HC, URL)</i>	<i>У моєму Білому Домі ви дізнаєтеся, хто буде носити костюм.</i>
<i>48. A tough guy with a thin skin. (HL,</i>	<i>Міцний хлопець з тонкою шкірою.</i>

URL)	
49. <i>We always have to <u>walk and chew gum at the same time.</u> (HC, URL)</i>	<i>Нам завжди потрібно <u>гуляти і жувати жуйку одночасно.</u></i>
50. <i>The Dems are getting another <u>beauty to join their group.</u> Bill de Blasio considered the worst mayor in the US. (PT, URL)</i>	<i>Ще одного «<u>красунчика</u>» демократи долучили до своєї компанії. Біл Де Блазіо – найгірший мер.</i>
51. <i>Finally, I believe that my next hundred days will be so successful I will be able to complete them in 72 days. <u>And on the 73rd day, I will rest.</u> (PT, URL)</i>	<i>Нарешті, я сподіваюсь мої наступні сто днів будуть настільки вдалимми, що я зможу завершити їх через 72 дня. <u>Та на 73 день буду відпочивати.</u></i>
52. <i>He is a JOKE, but if you like high taxes and crime, <u>he's your man.</u> (HC, URL)</i>	<i>Він – посміховисько! Але якщо вам до вподоби великі податки та злочинність, <u>то він саме те, кого ви шукаєте.</u></i>
53. <i><u>Mastering foreign affairs</u> Trump may not have mastered object permanence which you really need to <u>be a good president or even a good baby.</u> (HC, URL)</i>	<i>Набуваючи досвід у зовнішній політиці, Трамп, можливо, не засвоїв уявлення про стабільність, яка потрібна як президенту, так і хорошій дитині.</i>
54. <i>The wall is – you won't be able to touch it. You can fry an egg on that wall. – You heard of a <u>frying pan.</u> (PT, URL)</i>	<i>Стіна, до якої не не в змозі доторкнутися. Ми навіть можете посмажити яєшню на тій стіні. Ви почули сковороді.</i>
55. <i>Well, it's another Monday in the Trump era, which means <u>we all awoke to another fever dream of cruelty, stupidity, and corruption.</u> (HC, URL)</i>	<i>Ще один понеділок у епоху правління Трампа, і це означає що <u>ми всі прокинулися від чергового жахливого сну про жорстокість, глупість та корупцію.</u></i>
56. <i>You are behaving like mafia. You think <u>we are hostage.</u> We're not. We are free to go. (PT, URL)</i>	<i>Ви поводите себе як мафія. Ви думаєте <u>ми – заручники.</u> Та ми не заручники. Ми маємо право піти.</i>
57. <i>If you didn't know Trump was president, you'd think he was a <u>weirdo who just walked up to them from his trailer in the woods.</u> (HC, URL)</i>	<i>Якщо ви не знали, що Трамп - президент, ви б подумали, що то якийсь <u>дивак, що просто підійшов до них зі свого прицепу.</u></i>
58. <i>It's the <u>war to end all wars.</u> (HC, URL)</i>	<i>Це <u>війна, яка покладе кінець усім війнам.</u></i>
59. <i>And even when he's at the White House, surrounded by microphones, he stands with his chest puffed out <u>like a king penguin trying to scare</u></i>	<i>Та навіть якщо він у Білому домі, оточений мікрофонами, він наче <u>пихатий королівський пінгвінів, який намагається відлякати хижака.</u></i>

<i>away a predator.</i> (HC, URL)	
60. <i>He's like – Sounds like Gilbert Gottfried after inhaling helium and sitting on his own balls.</i> (TP, URL)	<i>Він наче Гілберт Готфрід, що набрав гелія у рот та сидить на своїх власних шарах.</i>
61. <i>And, seriously, how did we end up with a president who sounds like Jar Jar Binks?</i> (HC, URL)	<i>Чи то Джа Джа Бінкс різко став нашим президентом?</i>
62. <i>He's like a guy who gets caught on camera robbing a liquor store and says, "That's not me, but whoever it is very handsome".</i> (PT, URL)	<i>Він схожий на хлопця, що потрапив під камери, грабуючий винний магазин та каже: «Яким би красенем я не був – це не я!»</i>
63. <i>We would have been happy to just let this go as another one of the million dumb things Trump has done.</i> (HC, URL)	<i>Ми б із задоволенням це сприйняли як одну з чергових дурниць Трампа.</i>
64. <i>It's like Watergate, except Trump and his own Deep Throat. He's Cheap Throat.</i> (HC, URL)	<i>Наче під час Уолтергейтського скандалу, за виключенням Трампа та його анонімного джерела інформації. Тавін просто базарна баба.</i>
65. <i>And instead of fully apologizing for it he said it was a big story where you are but it was not a big story where I am.</i> (HC, URL)	<i>Замість вибачення він сказав, що великі новини є там де знаходитесь ви, а невелика – там, де я.</i>
66. <i>Along with great shame comes great fandom and along great fandom come weirdos.</i> (HC, URL)	<i>Поряд з великим соромом з'являються і великі прихильники, та серед прихильників з'являються диваки.</i>
67. <i>Can Clinton Do a Trump?</i> (PT, URL)	<i>Чи переможе Клінтон Трампа?</i>
68. <i>Republicans left their clothes unguarded while they cavorted in a hot tub of borrowed cash.</i> (PT, URL)	<i>Республіканці залишили свій одяг без нагляду поки купалися у ванні, позичених грошей.</i>
69. <i>I feel that you fight your beauty and you often use the medium of hair to fight.</i> (PT, URL)	<i>Я відчуваю, що ви боретесь із красою та зазвичай використовуєте волосся для боротьби.</i>
70. <i>He is tap dancing faster than a flaming dancer.</i> (PT, URL)	<i>Його танці по клавішах швидші за запальний танець.</i>
71. <i>The media is really the world I think, one of the greatest of all time I've come up with this fake. I guess people have used it perhaps over the years, but I haven't really noticed it.</i> (PT, URL)	<i>Я вважаю, що ЗМІ – одне з найвеличніших слів, яке я сам і створив – неправдиві. Можливо, люди і використовували раніше це слово, але я цього не помітив.</i>
72. <i>But instead of choosing between tax cuts, wars and social spending, they chose all three – and left the bill for</i>	<i>Замість того, щоб обирати між зменшенням податків, війнами та соціальним забезпеченням, вони</i>

<u>future generations.</u> (PT, URL)	обирають це все одразу та залишають рахунок майбутнім поколінням.
73. <i>Americans could dig the country out of the “very <u>deep hole</u>” that “the reckless fiscal policies of the past have left us in”.</i> (PT, URL)	Американці могли витягти країну з <u>глибокої ями</u> , в якій її залишила безрозсудна фіскальна політика.
74. <i>I’ve got the <u>stomach</u> for the fight.</i> (PT, URL)	Я ще <u>маю сили поборотися</u> .
75. <i>America will start winning again, <u>winning like never before.</u></i> (PT, URL)	Америка знову почне перемагати, <u>як ніколи раніше</u> .
76. <i>This American <u>carnage</u> stops right here and stops right now.</i> (HC, URL)	Ця американська <u>різанина</u> зупиняється прямо тут і прямо зараз.
77. <i>We cannot let him <u>roll the dice</u> with America.</i> (HC, URL)	Ми не можемо дозволити йому так <u>вертити Америкою</u> .
78. <i>Do we want <u>his finger anywhere near the button?</u></i> (HC, URL)	Чи хочемо ми щоб <u>він керував?</u>
79. <i>Do we want him making those calls – <u>someone thin-skinned and quick to anger, who lashes out at the small criticism?</u></i> (HC, URL)	Чи хочемо ми, щоб <u>хтось тонкошкірий, здібний до агресії, що кидається навіть на незначну критику надавав команди?</u>
80. <i>When you go to prison for defrauding America and perjury, <u>your room and board will be free!</u></i> (HC, URL)	Коли потрапите до в’язниці за обман Америки та фальшиве свідчення, <u>ваша кімната та харчування будуть безкоштовними!</u>
81. <i>One of the most disturbing things about this election is just the <u>unbelievable rhetoric coming from the top of the Republican ticket.</u></i> (HC, URL)	Одна з найбільш турбуючих речей на цих виборах – це <u>неймовірна риторика верхишки республіканців</u> .
82. <i>There are <u>children in the room.</u></i> (HC, URL)	Тут <u>діти</u> .
83. <i><u>Men at times talk like that.</u></i> (HC, URL)	Чоловіки інколи <u>так кажуть</u> .
84. <i><u>Mad Man era.</u></i> (HC, URL)	<u>Часи Божевілья</u> .
85. <i>A lot of people don’t think I will beat <u>Hillary</u>, but they should prepare to be wrong.</i> (PT, URL)	Багато хто думає, <u>що я не зможу перемогти Хіларі</u> , але їм слід бути <u>готовими помилитися</u> .
86. <i>You may have seen that I recently launched a Snapchat account. I love it. <u>Those messages disappear all by themselves.</u></i> (HC, URL)	Можливо, ви помітили, що я запустила месенджерю. Мені він дуже подобається тому, що <u>повідомлення самі зникають</u> .
87. <i><u>Justin, just give it a rest.</u></i> (PT, URL)	Джастін, <u>обережніше з цим</u> .
88. <i>Who is <u>tweeting at 3 a.m. sober?</u></i>	Яка <u>твереза людина</u> буде писати у

<i>Donald Trump. <u>Because it's 10 a.m. in Russia; those are business hours.</u> (HC, URL)</i>	<i>Твіттері о третій годині ночі? Лише Дональд Трамп. <u>Тому що в цей час десята година ранку в Росії та це його робочий час.</u></i>
<i>89. I am no known for my sense of humor...peple say I am boring compared to Donald...but I am not boring at all...In fact I am the life of every party I attend...and I have been to three. (HC, URL)</i>	<i>Я не можу похизуватися почуттям гумору...люди кажуть, що у порівнянні із Дональдом я нудна. Але це не так. Насправді, я – душа компанії на будь-якій вечірці. <u>А була я лише на трьох.</u></i>
<i>90. I'm a modest person, in fact, many people tell me that <u>modesty is perhaps my best quality. Even better than my temperament.</u> (PT, URL)</i>	<i>Я- скромна людина. Багато хто каже, що <u>скромність – одна з найкращих моїх рис. Навіть краще, ніж мій харктер.</u></i>
<i>91. If by any chance she gets elected she wants me to be either her ambassador to Iraq or Afghanistan. <u>It's my choice.</u> (PT, URL)</i>	<i>Якщо вона отримає перемогу на виборах, вона хоче, щоб я був її послом у Іраку або в Афганістану. <u>Вибір за мною.</u></i>
<i>92. From the start, Donald Drump has <u>built his campaign on prejudice and paranoia.</u> (HC, URL)</i>	<i>З самого початку Дональд <u>Трамп</u> будує свою компанію на <u>упередженнях та параної.</u></i>
<i>93. Trump is reinforcing harmful stereotypes and offering a <u>dog whistle</u> to his most hateful supporters. (HC, URL)</i>	<i>Трамп зміцнює пагубні стереотипи та дає команду «<u>фас</u>» своїм ненависним прихильникам.</i>
<i>94. <u>So let's fix what's broken about it.</u> (HC, URL)</i>	<i><u>Давайте полагодимо те, що тут не працює.</u></i>
<i>95. Well, you're right about <u>Islamophobia.</u> (PT, URL)</i>	<i>Так, ви маєте рацію щодо <u>побоювань мусульман.</u></i>
<i>96. Trump is a <u>performance</u>, even a meme, but certainly not a stateman. (HC, URL)</i>	<i>Трамп - <u>спектакль</u>, а ніяк не державний діяч.</i>
<i>97. And do not be distracted by his latest <u>attempts to muddy the waters.</u> (HC, URL)</i>	<i>І не відволікайтесь на його недавні спроби <u>каламутити воду.</u></i>
<i>98. <u>A post on Facebook complaining how useless Facebook is.</u> (HC, URL)</i>	<i><u>Світлина у Фейсбуці про те, який Фейсбук непотрібний.</u></i>
<i>99. When you <u>cultivate effective partners, you can harvest real rewards.</u> (HC, URL)</i>	<i>Коли ви <u>створюєте</u> успішних партнерів, ви <u>отримуєте справжні плоди.</u></i>
<i>100. Try rolling up your sleeves while you're <u>wringing your hands.</u> (HC, URL)</i>	<i><u>Підкатіть рукава коли кусаєте локті.</u></i>

SUMMARY

The relevance of the research topic is conditioned by the problem of political manipulation that draws attention of scientists of different branches but the linguistic aspect remained not thoroughly explored. The study deals with irony as the means of political manipulation and their means of reproduction. As any political text, public speech, parliamentary debates are a part of an integral sociocultural context, the research of irony functioning in the sphere of political communication should be explored in more detail.

The aim of the research is to study the use of the irony as a manipulative means of political discourse based on D. Trump and H. Clinton`s speeches.

In order to achieve the goal of the study, the following objectives have been set:

- 1) to consider irony as a cultural phenomenon, definition and types;
- 2) to explore the use of oratory style in political discourse;
- 3) to define gender markers in political discourse;
- 4) to analyze D. Trump`s speeches and the specifics of their translation;
- 5) to study irony as one of the parts of D. Trump`s speeches;
- 6) to examine the peculiarities of H. Clinton`s speeches;
- 7) to define the use of irony in H. Clinton`s political discourse.

The object of the research is irony in political discourse.

The subject of the research are the peculiarities of the use of irony as a manipulative means in political discourse.

The research material is 100 text fragments of D. Trump and H. Clinton`s political speeches and their translation into Ukrainian.

The research methods are based on on a set of general scientific and historical approaches and methods of scientific knowledge in their relationship. The subject and tasks of the qualification work determined the choice of the problem-thematic method of studying the selected topic.

The basic methods of the problem under study are such general scientific methods as descriptive and observation methods, with the help of which the specificity and features of political texts were revealed, the methods of theoretical analysis and synthesis made the systematization and generalization of the collected material.

Among the special linguistic methods, the method of contextual-interpretative analysis is involved to determine the functional load of the means of realization of irony in Ukrainian-language translations of political speeches by D. Trump and H. Clinton.

These approaches, principles and methods of scientific knowledge allow us to thoroughly analyze articles on this topic, systematize and generalize data to display an objective, unbiased view of the problem of using irony in the political speeches of American leaders D. Trump and H. Clinton.

The scientific novelty is to highlight the common and distinctive features in the in the speeches of politicians one can hear speeches of D. Trump and H. Clinton, to analyze the linguistic features of the speeches of American politics, the use of irony as the part of political discourse and their means of expressions. A novelty for translation studies is the selection of specific translation transformations as a means of reproducing the irony of political discourse based on speeches of D. Trump and H. Clinton. The use of emotionally expressive vocabulary, evaluative expressions, metaphors, epithets, antithesis as well as parallel constructions in the speeches of politicians that performs the main function of political discourse - the impact on the audience of listeners.

The practical value is determined by the possibility of using its results in teaching you-logical linguistics, in lexicology and stylistics of the English language. In addition, these materials can be used when writing works on translation theory and linguistics, popular science and teaching aids, in practical teaching work, as well as in the development of a wide range of general problems in the study of political speeches in linguistic discourse. The value of the research is also determined by the fact that the use of irony in political discourse and their translation is a contribution to English Lexicology and Stylistics, as well as Cultural Studies and Translation Studies.

The results obtained during the research can be used in teaching and studying such linguistic disciplines as “English Stylistics”, “Discourse Analysis”, “Communicative Linguistics”, “Linguoculturology”, and identified means of rendering the irony features in political discourse – in such courses as “Comparative Linguistics”, “Practical Course of Translation”, “Aspect Translation”.